

**ČESKÉ VYSOKÉ
UČENÍ TECHNICKÉ
V PRAZE**

**FAKULTA
BIOMEDICÍNSKÉHO
INŽENÝRSTVÍ**

**DIPLOMOVÁ
PRÁCE**

2019

**PETR
MACH**

ČESKÉ VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V PRAZE

Fakulta biomedicínského inženýrství
Katedra zdravotnických oborů a ochrany obyvatelstva

**Analýza vývoje trestné činnosti na území České republiky
a její vliv na bezpečnost obyvatel**

**Analysis of Crime Development in the Territory of the Czech
Republic and its Impact on the Safety of the Population**

Diplomová práce

Studijní program: Ochrana obyvatelstva
Studijní obor: Civilní nouzové plánování

Vedoucí práce: Ing. Břetislav Čupr

Bc. Petr Mach

Kladno, květen 2019

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

I. OSOBNÍ A STUDIJNÍ ÚDAJE

Příjmení: **Mach** Jméno: **Petr** Osobní číslo: **419265**
Fakulta: **Fakulta biomedicínského inženýrství**
Garantující katedra: **Katedra zdravotnických oborů a ochrany obyvatelstva**
Studijní program: **Ochrana obyvatelstva**
Studijní obor: **Civilní nouzové plánování**

II. ÚDAJE K DIPLOMOVÉ PRÁCI

Název diplomové práce:

Analýza vývoje trestné činnosti na území České republiky a její vliv na bezpečnost obyvatel

Název diplomové práce anglicky:

Analysis of Crime Development in the Territory of the Czech Republic and its Impact on the Safety of the Population

Pokyny pro vypracování:

Předmětem diplomové práce bude zpracování analýzy vývoje některých forem trestné činnosti na území České republiky a jejího vlivu na bezpečnost obyvatel. V teoretické části práce bude zhodnocen současný stav problematiky týkající se násilné, drogové, majetkové, mravnostní a hospodářské trestné činnosti, osobnosti pachatelů trestné činnosti, dopadů na poškozené a oběti. V praktické části práce bude analyzován vývoj trestné činnosti na území České republiky, na trestnou činnost se stoupající tendencí nebo vysokou mírou společenské nebezpečnosti bude zpracována analýza, následně bude analyzován současný systém vedení trestního řízení. V závěru budou na základě výsledků provedených analýz navržena opatření, která by vedla ke zlepšení činnosti orgánů činných v trestním řízení, případně předcházení trestné činnosti nebo zmírnění jejich dopadů na bezpečnost obyvatel.

Seznam doporučené literatury:

- [1] GRÍVNA, Tomáš, Miroslav SCHEINOST a Ivana ZOUBKOVÁ, Kriminologie, ed. 4., aktualiz., Wolters Kluwer, 2014, ISBN 978-80-747-8614-3
- [2] MATOUŠKOVÁ, Ingrid, Aplikovaná forenzní psychologie, Grada, 2013, ISBN 978-80-247-4580-0
- [3] SVATOŠ, Roman, Kriminologie, Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2012, ISBN 978-80-7380-389-6
- [4] ŠAMAL, Pavel, Trestní zákoník: komentář, ed. 2., C.H. Beck, 2012, ISBN 978-80-7400-428-5

Jméno a příjmení vedoucí(ho) diplomové práce:

Ing. Břetislav Čupr

Jméno a příjmení konzultanta(ky) diplomové práce:

Datum zadání diplomové práce: **01.10.2018**

Platnost zadání diplomové práce: **18.09.2020**

prof. MUDr. Leoš Navrátil, CSc., MBA, dr.h.c.
podpis vedoucí(ho) katedry

prof. MUDr. Ivan Dylevský, DrSc.
podpis děkana(ky)

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci „*Analýza vývoje trestné činnosti na území České republiky a její vliv na bezpečnost obyvatel*“ zpracoval samostatně, a to s využitím literatury a pramenů, které uvádím v seznamu literatury, přiloženém k diplomové práci.

Nemám závažný důvod proti užití tohoto školního díla ve smyslu § 60 Zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon). Veškerou použitou literaturu a podkladové materiály uvádím v přiloženém seznamu literatury.

V Kladně dne

Bc. Petr Mach

.....

Poděkování

Děkuji vedoucímu své diplomové práce Ing. Břetislavu Čuprovi za pomoc, užitečné rady, doporučení a čas, který mi ochotně věnoval v podobě konzultací při tvorbě mé práce.

Abstrakt

Diplomová práce je věnována problematice vývoje trestné činnosti na území České republiky a jejího vlivu na bezpečnost obyvatel. Budeme se zabývat zpracováním analýzy vývoje některých forem trestné činnosti na území České republiky a jejich vlivu na bezpečnost obyvatel.

V teoretické části práce zmapujeme odbornou terminologii a současný stav problematiky týkajícího se násilné, drogové, majetkové, mravnostní a hospodářské trestné činnosti, osobnosti pachatelů trestné činnosti a dopadů na poškozené a oběti.

Praktickou část práce zaměříme na vývoj trestné činnosti na území České republiky za námi zvolené období od 01. 01. 2008 do 31. 12. 2018, na trestnou činnost se stoupající tendencí nebo vysokou mírou společenské nebezpečnosti, zpracujeme analýzu rizik HAZOP, následně bude provedením SWOT analýzy zhodnocen současný systém vedení trestního řízení.

V závěru praktické části práce budou na základě výsledků provedených analýz navržena opatření, která by vedla ke zlepšení činnosti orgánů činných v trestním řízení, případně k předcházení trestné činnosti nebo zmírnění jejích dopadů na bezpečnost obyvatel.

Klíčová slova

Trestná činnost; kriminalita; Policie České republiky; pachatel; oběť; orgány činné v trestním řízení; státní zastupitelství; soudy; zákony; statistika trestné činnosti; analýza HAZOP; SWOT analýza.

Abstract

The diploma thesis analyzes the development of crime within the territory of the Czech Republic and its impact on public safety. We will perform an analysis of the development of selected forms of crime within the territory of the Czech Republic and their impact on public safety.

In the theoretical part of the thesis we study the related terminology and the current state in the field of violent, drug-related, property, vice and economic crimes, personality of criminal offenders and the impacts on the injured persons and victims.

The practical part of the thesis analyzes the development of crime within the territory of the Czech Republic in the period from 1 January 2008 to 31 December 2018, focusing on crime with a rising tendency or a high degree of danger for society, performing a HAZOP risk analysis and evaluating the existing system of conducting a criminal proceedings by means of a SWOT analysis.

The practical part is concluded with summarizing the results of the analyses performed, and suggesting possible measures to be adopted in order to improve the work of the investigating, prosecuting and adjudicating bodies and to prevent crimes or to mitigate their impact on public safety.

Keywords

Crime; crime rate; Police of the Czech Republic; offender; victim; investigating, prosecuting and adjudicating bodies; state prosecuting attorney's office; courts; laws; criminal statistics; HAZOP analysis; SWOT analysis.

Obsah

1	Úvod	10
2	Současný stav	12
2.1	Obecná trestná činnost.....	14
2.1.1	Násilná trestná činnost	14
2.1.2	Mravnostní trestná činnost	16
2.1.3	Majetková trestná činnost	17
2.1.4	Drogová trestná činnost	18
2.1.5	Trestná činnost páchaná na mládeži nebo mládeží	19
2.2	Hospodářská trestná činnost	23
2.3	Organizovaná trestná činnost	26
2.4	Pachatel trestné činnosti	28
2.5	Oběť trestného činu	31
2.5.1	Typologie obětí	33
2.5.2	Odezva obětí na trestnou činnost.....	34
2.6	Postup orgánů činných v trestním řízení.....	37
3	Cíl práce a hypotézy	40
3.1	Stanovení hypotéz	41
4	Metodika	42
4.1	Statistika.....	43
4.2	HAZOP (Hazard Operation Process)	44
4.3	Korelační analýza	49
4.4	SWOT analýza.....	51
5	Výsledky.....	53

5.1	Analýza vývoje vybrané trestné činnosti na území ČR za období od 01. 01. 2008 do 01. 01. 2018.....	54
5.2	Analýza HAZOP na vybranou trestnou činnost.....	64
5.3	SWOT analýza současného systému vedení trestního řízení.....	65
5.4	Vyhodnocení hypotéz	69
5.5	Návržená opatření pro praxi OČTŘ	75
6	Diskuze	78
7	Závěr	95
8	Seznam použitých zkratk.....	98
9	Seznam použité literatury.....	99
10	Seznam použitých grafů.....	104
11	Seznam příloh	105
12	Přílohy.....	106

1 ÚVOD

Vývoj trestné činnosti je v současné době velmi populárním tématem, které je řešeno ze strany Policie České republiky i různých medií. V posledních letech, dle policejních statistik, neustále klesá evidovaná trestná činnost, přesto páchaní trestné činnosti znamená výrazný společenský problém, který ve svém dopadu ovlivňuje i bezpečnost obyvatel. Zejména některým druhům trestné činnosti nebo konkrétním kauzám je věnována značná mediální pozornost, která není vždy zcela objektivní vůči postupu policie, ať už na samotném místě události, následně k jejímu postu při prověřování a vyšetřování. Ve spojení zejména s filmovou a seriálovou tvorbou, kde jsou policejní postupy výrazně zjednodušeny a nic zde není nemožným, je pak ze strany obyvatel mnohokrát na policii vytvářen značný tlak na objasnění i samotný průběh trestního řízení. Stejně zasažena jsou i státní zastupitelství a soudy.

Sám jsem policistou zařazeným v přímém výkonu služby Policie ČR jako vyšetřovatel, z tohoto důvodu mne zaujalo téma vývoje trestné činnosti na území České republiky a jejího vlivu na bezpečnost obyvatel. Proto jsem se rozhodl toto téma hlouběji prozkoumat ve své diplomové práci.

V teoretické části práce se budeme věnovat zmapování odborné terminologie a současného stavu problematiky týkající se násilné, drogové, majetkové, mravnostní a hospodářské trestné činnosti i osobnosti pachatelů trestné činnosti a dopadů na poškozené a oběti.

V praktické části práce se zaměříme na analýzu vývoje trestné činnosti na území České republiky za námi zvolené období od 01. 01. 2008 do 31. 12. 2018, na trestnou činnost se stoupající tendencí nebo vysokou mírou společenské nebezpečnosti, zpracujeme analýzu rizik HAZOP, následně bude provedením SWOT analýzy zhodnocen současný systém vedení trestního řízení.

V závěru praktické části práce budou na základě výsledků provedených analýz navržena opatření, která by vedla ke zlepšení činnosti orgánů činných v trestním řízení, případně předcházení trestné činnosti nebo zmírnění jejích dopadů na bezpečnost obyvatel.

2 SOUČASNÝ STAV

Kriminalitu ve společnosti považujeme za jeden z nejnebezpečnějších sociálně patologických jevů. Samotný pojem kriminalita je v sociologii definován jako speciální případ deviace a označován pojmem zločin. Zločinem je zde označováno vědomé spáchání činu považovaného za společensky nebezpečný a zakázaný pravidly stanovenými oprávněnou autoritou. Každá společnost považuje za zločin jiné jednání, které tak v jedné společnosti může být považováno za nezákonné, zatímco nemusí být nezákonným ve společnosti druhé - například prostituce, eutanazie, cizoložství.[1]

Kriminalitou je tedy trestná činnost, její pachatelé jsou objektem zájmu celé řady vědních oborů, mimo jiné i kriminologie, psychologie, medicíny, práva, sociologie, filozofie, antropologie, pedagogiky a sociologie.[2] Pro účely této diplomové práce budeme charakterizovat kriminalitu v České republice (dále jen „ČR“) jako množinu všech trestných činů uvedených pouze v trestním zákoníku a spáchaných kýmkoliv, tedy i osobami, které nejsou trestně odpovědné.[3]

V práci se proto nebudeme zabývat přestupkovým jednáním ani jinými správními delikty, ale pouze trestnými činy a osobami s nimi souvisejícími. Trestným činem je protiprávní jednání, které je uvedeno a popsáno ve zvláštní části trestního zákoníku tedy zákoně číslo 40/2009 Sb. (dále jen „trestní zákon“) Pokud zde jednání uvedeno není, byť by se jednalo i o jednání vysoce nebezpečné, nemůže být trestním činem. Není tedy trestného činu bez zákona.[1]

Struktura páchané trestné činnosti udává kvalitativní stránku kriminality a může být dále rozdělována podle jednotlivých kritérií, běžně rozlišujeme kriminalitu na dvě základní odvětví - obecnou kriminalitu a hospodářskou kriminalitu.[4]

2.1 Obecná trestná činnost

Obecná kriminalita se na celkové kriminalitě v ČR výrazně podílí a tvoří její nejvýznamnější část, která má pro své množství a společenskou nebezpečnost výrazný dopad na občany a bezpečnost v ČR. Toto nezákonné jednání může mít podobu násilných i nenásilných trestných činů. Pro nejsrozumitelnější pochopení a znázornění je nejvíce využíváno členění dle statistik Policie České republiky (dále jen „PČR“), které je zároveň i nejobsáhlejší. Zde se dělí na jednotlivé kategorie.[4]

2.1.1 Násilná trestná činnost

Násilná trestná činnost je součástí obecné kriminality a jedná se o trestnou činnost s nejvyšší mírou společenské nebezpečnosti. Množství násilné kriminality dle veřejnosti vypovídá o úspěšnosti státu v boji s kriminalitou. Jde o dojem utvářený masmédií, která velice často věnují závažným trestným činům svou pozornost. Vysoký míra této kriminality vyvolává u občanů pocity nejistoty, čímž negativně ovlivňuje kvalitu života ve společnosti.[5]

Většinu násilných trestných činů lze charakterizovat buď jako zkratovitě anebo jako předem připravené a promyšlené násilné jednání. Ke zkratovitému násilnému chování dochází neplánovaně na základě podnětu. U předem připraveného násilné jednání se předpokládá určitá míra vědomého plánování ze strany pachatele.[6]

Pojem násilí je také definován v trestním zákoníku, kde se za spáchání trestného činu násilím pokládají i případy, kdy pachatel uvedl oběť do stavu bezbrannosti lstí nebo jiným podobným způsobem. [7]

Život a zdraví jednotlivce je v našem právním systému chráněno jako nejdůležitější společenská hodnota, a proto jsou trestné činy proti životu a zdraví zařazeny do hlavy I ve zvláštní části trestního zákoníku, část násilných trestných činů je také uvedena ve zvláštní části trestního zákoníku v hlavě II jako trestné činy proti svobodě a právům na ochranu osobnosti, soukromí a listovního tajemství.[7]

Trestní právo poskytuje jednak ochranu proti úmyslným útokům proti životu a zdraví, dále proti nedbalostnímu jednání, ohrožujícímu jednání nebo tomu, které již poškodilo život nebo zdraví.[4]

K pachatelům násilné trestné činnosti lze obecně říci, že se jedná o jedince s nízkým vzděláním, kvalifikací a s nedostatkem sebekontroly, kteří inklinují k snadnému a rychlému řešení situací, hostilní, častěji jsou pachateli násilné trestné činnosti muži. [4]

Mezi násilnou trestnou činností je nejčastěji zastoupen trestný čin úmyslného ublížení na zdraví, loupeže a porušování domovní svobody. Pokud se jedná o trestný čin vraždy, který má stanovenou nejvyšší míru společenské nebezpečnosti, je uveden jako první trestný čin zvláštní části trestního zákoníku. Díky zvýšené pozornosti orgánů činných v trestním řízení (dále jen „OČTŘ“) má statisticky nejvyšší procento objasněnosti. Obecně se dá tvrdit, že objasněnost násilné trestné činnosti je téměř dvojnásobná oproti jiným druhům trestné činnosti. Zdůvodnit to mimo jiné lze i skutečností, že se oběti násilných trestných činů dostávají do přímého kontaktu s pachateli. Jsou je poté schopni popsat, také při přímém kontaktu zanechávají pachatelé větší množství stop. Dalším faktorem je vysoká míra činnosti policie, neboť násilná kriminalita je považována za ukazatel úspěšnosti OČTŘ v boji s trestnou činností.[4]

2.1.2 Mravnostní trestná činnost

Mravnost lze definovat jako souhrn mravních norem, názorů společnosti na konkrétní jednání a citů. Významným vnějším hlediskem, ovlivňujícím jednání jedinců ve společnosti a podléhajícím aktuálním společenským trendům a potřebám, je právě mravnost. Za trestnou činnost s mravnostním charakterem jsou označovány činy jedinců nebo skupin, které jsou v přímém protikladu se společností obecně uznávanými normami v sexuální oblasti. V obecné rovině lze mravnost chápat právě ve spojitosti se sexuálním životem.[8]

Trestné činy s mravnostním charakterem jsou uvedeny ve zvláštní části trestního zákoníku v hlavě III jako trestné činy proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti.[7] Pachateli trestných činů s mravnostním charakterem jsou deviantní jedinci (např. pedofilie) nebo jedinci se sníženou hypersexuální volní kontrolou, s touhou po uspokojení sexuální zvědavosti, s poruchou související s pohlavním dospíváním nebo s rozdílným vzorem sexuálního chování, velmi častá je u pachatelů této trestné činnosti recidiva.[4][9]

Mravnostní trestná činnost je velmi často spjata s prostitucí. Pojem prostituce je označován pohlavní styk, tedy uspokojení pohlavního pudu tělesným stykem s jinou osobou, který probíhá za úplatu.[10] Prostituce není nijak ovlivněna tím, zda se jedná o chudé státy nebo státy s vysokou životní úrovní, žádná společnost nedokázala prostituci zcela eliminovat.[8] Vysoká poptávka po sexuálních službách za úplatu je zcela závislá na jedincích, kteří nemohou uspokojit svou sexuální potřebu tradičním způsobem a vždy o ně budou mít zájem.[4]

Základním důvodem provozování prostituce a jejího nabízení je zisk. Samy prostitutky ji neprovozují za účelem svého sexuálního uspokojení, jedná se pro ně pouze o prostředek poměrně snadného a rychlého výdělku.

Rodinné prostředí, v němž ženy vyrůstají, se stává jedním z nejzávažnějších důvodů prostituce, protože tyto dívky často opouštějí domov již v dětství, a prostituce se pak stává prostředkem jejich obživy. Dalším častým důvodem prostituce je závislost na psychotropních látkách, takto vydělané peníze slouží k nákupu drog. [8]

S tímto druhem kriminality je spojeno kuplířství a obchod s lidmi, pro pachatele jde o vysoce lukrativní činnost, která je ve většině případů páchána organizovaně. Pachatele, kterým byla trestná činnost již prokázána a kteří byli pro ni v minulosti odsouzeni, od recidivy neodradí ani uložené tresty, opětovně ji páchají. Pokud se jedná o samotné pachatele, jsou více jak z třetiny tvořeni ženami.[8]

2.1.3 Majetková trestná činnost

Majetková trestná činnost je nejčastěji páchanou trestnou činností, a tvoří tak převážnou část z celkově páchané trestné činnosti. Jedním ze základních znaků skutkové podstaty u majetkových trestných činů je útok na majetkové hodnoty fyzických a právnických osob. Jedná se o trestné činy, které jsou páhány se zjištěnou pohnutkou, jejich motivací je obohacení osoby pachatele nebo jiné osoby. Rozlišujeme krádeže majetku prosté, kterými je v trestním zákoníku označeno jednání, kdy se pachatel zmocní věci v minimálně nikoliv nepatrné hodnotě, které byly volně přístupné pachateli. Následně se jedná o krádeže při sobě, kdy se pachatel zmocní věci, kterou má jiný při sobě. Tímto jsou v trestním zákoníku postiženy zejména kapesní krádeže. Další nejčastější variantou je krádež vloupáním, kdy pachatel musí na základě svého úsilí překonat překážku k získání věci. Společně tyto tři nejčastější varianty

krádeží tvoří více jak sedmdesát procent z celkově páchané majetkové trestné činnosti.[4]

Více jak polovinu pachatelů veškeré majetkové trestné činnosti tvoří recidivisté. Majetková trestná činnost má oproti ostatním druhům trestné činnosti nízkou mírou objasněnosti, klasickými příklady jsou právě trestné činy krádeže, poškození cizí věci. Nízkou mírou je možné vysvětlit skutečností, že se jedná o jednání pachatelů, kteří ve většině nemají s poškozenými žádnou souvislost. V případě, že na místě nezanechají žádné stopy, z nichž by je bylo možno identifikovat, je toto jejich jednání ze strany PČR objasněno jen v minimálním počtu případů.[4]

2.1.4 Drogová trestná činnost

Drogy jsou přírodní nebo syntetické látky ovlivňující různými způsoby psychiku člověka nebo jeho tělesné funkce, jejich užívání vyvolává postupně návyk a vede až závislosti. Závislost může mít formu psychickou, fyzickou nebo obě. Tyto látky se obecně dělí dle jednotlivých kritérií, kterými je účinek na lidský organismus, schopnosti vyvolat závislost nebo dle v nich obsažených látek. [11]

Samotné drogy nemají devastující účinky pouze na zdraví jejich uživatele, tedy jednotlivce, ale zároveň ovlivňují jeho prostřednictvím ostatní členy společnosti. Mezi následky postihující společnost patří zvýšené výdaje spojené s léčbou, přímé ohrožení v podobě stupňující se agrese, řízení nebo výkon činnosti pod vlivem drog, asociální chování a v neposlední řadě rozšiřování okruhu závislých osob. Trestná činnost a užívání drog jsou dvěma souvisejícími sociálně patologickými jevy, proto je právě provázanost trestné činnosti a drog považována za nejzávažnější dopad užívání drog, přestože zde není příčinná

souvislost. Drogově závislí uživatelé se dopouštějí celé škály trestných činů zejména násilných, mravnostních a majetkových. Jejich hlavním záměrem při páchaní trestné činnosti je opatření prostředků na obstarání drog.[12] Trestná činnost související s drogovou problematikou je popsána ve zvláštní části trestního zákoníku v hlavě VII jako Trestné činy obecně nebezpečné.[7] Samotný obchod s drogami je mezinárodním problémem, probíhá většinou organizovaně, a to právě pro svou vysokou lukrativnost.

2.1.5 Trestná činnost páchaná na mládeži nebo mládeží

Pro trestní odpovědnost osob je mimo jiné v ČR legislativou požadováno, aby tato překročila věkovou hranici patnáct let věku. Trestní odpovědnost pachatelů nedosahujících požadované věkové hranice patnácti let nebo neploletých pachatelů, kteří tedy nedosáhli věkové hranice osmnácti let, je posuzována dle Zákona o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže číslo 218/2003 Sb. Zde v hlavě I § 2 je uvedeno, že není-li zákonem stanoveno jinak, pak se mládeží rozumí děti a mladiství. Dítětem mladším patnácti let se rozumí ten, kdo v době spáchání činu jinak trestného nedovršil patnáctý rok věku. Trestná činnost páchaná těmito pachateli je označena jako čin jinak trestný. Mladistvým se zde rozumí ten, kdo v době spáchání provinění dovršil patnáctý rok a nepřekročil osmnáctý rok svého věku. Trestná činnost páchaná těmito pachateli je označena jako provinění. Teprve po překročení věkové hranice osmnácti let věku pachatele se jedná o trestné činy.[13]

Trestná činnost mládeže je často páchána ve vrstevnických skupinách, kde právě tato skupina spouští delikventní chování, které se pro skupinu pak stává určitou normou chování. Vyznačuje se neadekvátností jednání,

neschopností odložení uspokojení jejich potřeb a nadměrnou brutalitou. Činy jsou většinou páchany bez přípravy a plánování. Děťmi do patnácti let věku je nejčastěji páchaná majetková kriminalita, jde o krádeže prosté, krádeže vloupáním, poškození cizí věci (sprejerství). Dopouštějí se loupeží, vydírání i ublížení na zdraví, často souvisejících se šikanou. Trestná činnost páchaná ze strany mladistvých má obdobnou charakteristiku, je zde také vysoký podíl majetkové trestné činnosti doplněné o neoprávněné užívání cizí věci, většinou se jedná o motorová vozidla. Také se dopouštějí násilné trestné činnosti, sexuálně zaměřené trestné činnosti, hospodářské trestné činnosti. Mezi mládeží jsou i pachatelé vražd. U mládeže se rozdíly v oblasti jí páchané trestné činnosti projevují diferenciací mezi pohlavími. Dívky většinou páchají méně závažnou trestnou činností a dle statistik výrazně menší procento násilné trestné činnosti než chlapci.[4][13] Rozdíly u trestné činnosti mezi mladistvými pachateli a běžnými pachateli nespočívá pouze ve zvláštním přístupu ze strany OČTŘ vůči těmto pachatelům, ale i v samotném způsobu páchaní trestné činnosti mladistvými pachateli. U trestné činnosti spáchané ze strany mladistvého pachatele, lze v mnoha případech ze samotného způsobu provedení bez dalších upřesňujících informací odhadnout, že se tohoto činu pravděpodobně dopustil právě mladistvý. Typickým znakem jejich trestné činnosti je nedostatečné plánování. Mladiství často páchají trestnou činností bez jakékoli dlouhodobé přípravy. Což se následně projevuje ve špatné volbě místa, chybně zvolenými nástroji, nevhodnou dobou pro provedení činu, i nedostatečným maskováním činu, zejména nepromyšleným zakrýváním stop. S tímto znakem jednání mladistvých souvisí i to, na jakých objektech nejčastěji páchají trestnou činností. Řídí se především různými módními trendy a při páchání mají zájem o obecně atraktivní věci. V současné době mají mladiství na výběr obrovské množství nabízených produktů. Nabídka produktů je umocněna všude přítomnou reklamou. V nepoměru k tomu mladistvý nemá ve většině případů dostatek finančních prostředků, aby si legální cestou mohl tyto věci opatřit.

Někteří z mladistvých poté nejsou schopni odolat, a protože tyto věci jsou pro ně jinak nedosažitelné, uchýlí se k páchání trestné činnosti.[14]

Pro mládež jsou typickými charakteristickými znaky mimo jiné somatický vzhled, plně nerozvinutý intelekt, emoční nevyrovnanost, pro které jí pachatelé vyhledávají jako poměrně snadno dostupnou kořist. Objektem trestného činu se může stát mládež náhodně nebo zde může existovat vzájemný citový vztah a vazba mezi obětí a pachatelem. V části případů je mládež sama iniciátorem trestné činnosti, například konzumací alkoholu nebo užíváním návykových látek. Samostatnou kapitolou je pak trestná činnost páchaná mládeží na vrstevnících.[15]

Vznik špatného zacházení s mládeží je ovlivněn faktory působícími v samotné společnosti, mezi něž patří demografické podmínky, kultura a struktura společnosti, legislativa a činnost OČTŘ. Dále je ovlivněn rodinným prostředím, ekonomickou situací rodiny, přítomností alkoholové nebo drogové závislosti v rodině, zaměstnaností rodinných příslušníků, počtem členů rodiny a jejich vzájemnými vztahy a vazbami. Posledním faktorem je osoba jednotlivce, jeho psychologický profil, mentální úroveň, případně existence sexuální deviace.[4]

Trestná činnost páchaná na mládeži je popsána ve Zvláštní části trestního zákoníku v hlavě III jako trestné činy proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti a v hlavě IV jako trestné činy proti rodině a dětem. Na obětech z řad dětí a mladistvých jsou páchány specifické trestné činy mimo jiné i pohlavní zneužívání, ohrožování výchovy dítěte, zanedbání povinné výživy, zneužití dítěte k výrobě pornografie. Krom těchto mohou být děti a mladiství oběťmi i konvenčních trestných činů. U tohoto druhu trestné činnosti je latence zesílena především skutečností, že tyto trestné činy jsou páchány v rodinném prostředí,

kdy v některých případech je pachatelem blízký příbuzný oběti. Příčina vzniku těchto sociálně patologických jevů může být rodina sama.[15]

2.2 Hospodářská trestná činnost

Hospodářskou trestnou činností je označováno zaviněné společensky nebezpečné jednání uvedené ve zvláštní části trestního zákoníku, které poškozuje nebo ohrožuje hospodářský pořádek, systém ekonomických a s hospodařením souvisejících právních vztahů, samotné fungování, práva a oprávněné zájmy jednotlivých zainteresovaných subjektů.[16]

S označováním různých trestných činů za hospodářskou nebo finanční kriminalitu se setkáváme poměrně často. Toto označení užívá odborná i laická veřejnost s naprostou samozřejmostí. Ale jen malá část lidí se zamýšlí nad skutečným významem těchto označení. V dosud uveřejněných odborných publikacích označení hospodářská a finanční kriminalita nikdy nebyla zcela s jistotou a přesně definována či obsahově vymezena.[17]

Hospodářskou trestnou činností musíme od obecné majetkové trestné činnosti odlišit, což není vždy jednoduché. Majetková trestná činnost je zaměřena na majetek fyzických nebo právnických osob, na němž páčáním trestné činnosti vzniká újma. Pachatelé hospodářské trestné činnosti útočí na hospodářský systém a jeho fungování jako celek. Jedná se o sofistikované útoky na ekonomiku, kdy s jejím postupným vývojem se neustále způsoby útoků zdokonalují a objevují se nové způsoby, jak útoky provádět. V zahraniční literatuře jsou tyto trestné činy označovány pojmem ekonomická kriminalita. Hospodářská trestná činnost se tedy zaměřuje proti hospodářskému systému a jeho fungování, k čemuž zneužívá hospodářských nástrojů. Vztahuje se na veškerou trestnou činnost pachatelů zainteresovaných různými formami v hospodářském životě společnosti. Spadají do ní všechny trestné činy páchané v oblasti ekonomiky.[10]

Především toto protiprávní jednání bez ohledu na postavení pachatele musí naplňovat skutkovou podstatu některého z trestných činů uvedeného ve Zvláštní části trestního zákoníku. Dále pachatel nebo poškozený musejí být subjekty vykonávající podnikatelskou činnost a jimi páchaná trestná činnost musí souviset s jejich podnikáním. Také pokud k trestné činnosti došlo ve vztazích založených na obchodním nebo pracovním právu k tíži zaměstnavatele. Dále na základě jiného právního vztahu mezi subjekty, který má souvislost s hospodářstvím, ekonomikou nebo financemi. Řadí se mezi ně i trestná činnost veřejných činitelů související s úplatkářstvím, které se dopustil představitel veřejné moci při výkonu své pravomoci v obecném zájmu, nebo jednání směřující proti tomuto představiteli veřejné moci. Trestná činnost sloužící k legalizaci výnosů z jiné trestné činnosti je také zařazena mezi hospodářskou kriminalitu a to i v mezinárodních dokumentech například Corpus Iuris.[18]

Obecně lze konstatovat, že hospodářská a ekonomická kriminalita jsou synonyma pro tutéž trestnou činnost. Označení hospodářská trestná činnost je užíván hlavně v ČR, označení ekonomická trestná činnost je užíván v zahraniční odborné literatuře.[16]

Konkrétní hospodářské trestné činy představují skupinu trestných činů, které se týkají různých vztahů a zájmů souvisejících s hospodářskou činností subjektů působících v tržní ekonomice. Předmětem ochrany jsou zájmy na dodržování závazných pravidel stanovených pro ekonomickou činnost, a to ochranu měny a platebních prostředků, postihování nesplnění finančních povinností vůči státu, postihování nedodržení důležitých předpisů vymezujících rámec podnikání a závazná pravidla podnikání, postihování různých druhů podvodného jednání, ochranu proti zneužití informací a postavení v obchodním styku, postihování nevedení účetní evidence, či její nepředložení oprávněnému

orgánu, také ochranu práv k nehmotným statkům, kterými jsou například autorská práva. Prostředky trestního práva je třeba uplatňovat pouze v případech, kdy ekonomická regulace trhu selže. A ostatní formy práva obchodního, občanského nebo správního jsou neúčinná. Sankce vymezují limity a hranice chování jednotlivých ekonomických subjektů, ale nesmí jimi být ohrožena zdravá hospodářská soutěž. Právo obchodní, občanské nebo finanční zde jednak upravuje vztahy a chování jednotlivých ekonomických subjektů v rámci jejich podnikání, a stejně tak upravuje postavení subjektů v rámci hospodářské soutěže.[7]

2.3 Organizovaná trestná činnost

V současné době existují různé organizované skupiny ve světě i na území ČR, kde vyvíjejí různé formy trestné činnosti. Jejich vnitřní struktura, zvyky a další znaky se liší podle dané organizace. Ty postupně vznikaly při jejich historickém vývoji v závislosti na situaci, prostředí a konkrétní kultuře, které tyto organizace utvářely. Organizovaná trestná činnost ve všech svých formách je významným bezpečnostním rizikem, a to v celosvětovém měřítku i na území ČR. Organizace vyvíjejí svou činnost v odvětvích, kde jsou ze strany legislativy nedostatky. Nebo v oblastech, v nichž veřejná moc nemá dostatečný vliv, tedy právě v oblastech různé trestné činnosti. Organizace tak vydělávají značné prostředky na službách a zboží, kde poptávku nelze uspokojit legální cestou.[4]

Samotné organizace mohou mít například horizontální strukturu, kde organizovanost páchané trestné činnosti a zapojení jednotlivých členů do organizace má nižší úroveň a jednodušší uspořádání. Jiné zločinecké organizace mají plně rozvinutou, hierarchicky uspořádanou třístupňovou strukturu, kde vedoucí členové organizace stanovují strategii a cíle. Vedoucí členové jsou izolováni od samotného páchání trestné činnosti, tu páchají většinou nejnižší postavení členové organizace. Na páchání organizované trestné činnosti se z velké části podílejí cizinci, samotnou podstatou současné organizované trestné činnosti je její páchání na nadnárodní úrovni. Institut pro kriminologii a sociální prevenci ve svých zprávách odhaduje, že organizovaná trestná činnost se skládá až ze čtyřiceti různých nezákonných činností, jedná se mimo jiné o výrobu a obchod s drogami, obchodování s lidmi, organizování prostituce, obchod se zbraněmi, praní špinavých peněz, daňové podvody a korupci v různých formách ve všech úrovních státní správy.[19]

Organizované skupiny páchající různé druhy trestné činnosti jsou tak oproti legálně podnikajícím subjektům značně zvýhodněny, neboť nejsou limitovány obchodními nebo morálními zásadami, právní řád daného státu neuznávají a porušují za účelem zisku jeho zákony. Činností těchto organizací tak postupně vzniká situace, při níž může dojít k tržnímu selhání ekonomiky. Neboť dojde k ovládnutí konkrétní oblasti trhu ze strany jedné nebo více podobných organizací. Tímto pak dochází k oslabení státní a veřejné moci upadání státu samotného. Jednotlivé organizované skupiny rychle reagují na změnu podmínek a upravují dle nich svou vnitřní strukturu, poskytované služby, nabídku zboží tak, aby její činnost byla co nejsnáze realizovatelná a špatně odhalitelná.[20]

2.4 Pachatel trestné činnosti

Označení konkrétní osoby za pachatele trestného činu má množství různých možností výkladů, které jsou závislé na způsobu posuzování tohoto pojmu a osobě posuzujícího a jeho profesi, oblasti zájmu, které se čin týká, konkrétní zemi a době, kde k činu došlo.[12]

V legislativě ČR je pachatel trestného činu definován v trestním právu hmotném, a to v Obecné části trestního zákoníku v hlavě I v § 22 jako ten, kdo svým jednáním naplnil znaky skutkové podstaty trestného činu nebo pokusu trestného činu či přípravy, pokud je trestná. Pachatelem trestného činu může být fyzická i právnická osoba. Fyzická osoba je jako pachatel trestného činu trestně odpovědná pouze tehdy, pokud dovršila zákonem stanovený věk patnácti let, musí být v době spáchání činu příčetná. Tedy pouze příčetná fyzická osoba starší patnácti let, která je schopna rozpoznat protiprávnost svého činu a je schopná své jednání ovládat, může být pachatelem trestného činu.[7] Právnická osoba je pachatelem trestného činu, pokud jí lze přičítat porušení nebo ohrožení zájmu chráněného trestním zákoníkem, trestní odpovědnost právnických osoby a řízení proti nim je legislativně upraveno zákonem číslo 418/2011 Sb.[7]

V trestním právu procesním není osoba pachatele trestného činu přímo definována, přesto se s tímto pojmem lze v zákoně o trestním řízení soudním číslo 141/1961 Sb. (dále jen „Trestní řád“) setkat například v ustanovení § 1 odst. 1. Zde je uvedeno, že účelem trestního řádu je úprava postupu OČTŘ, aby došlo k náležitému zjištění trestných činů a spravedlivému potrestání pachatelů dle zákona. Osoba pachatele, proti které je vedeno trestní řízení, má dle trestního řádu čtyři různá pojmenování – postavení, přímo závislá na fázi probíhajícího trestního řízení. Postavení osoby v trestním řízení určují její práva a povinnosti,

kteřá se s postupem řízení mění společně s procesním postavením pachatele. Na začátku trestního řízení je pachatel označen jako podezřelý, jde o fázi trestního řízení, kdy je dáno podezření, že konkrétní osoba spáchala trestný čin, ve věci byly zahájeny úkony v trestním řízení a OČTR provádí prověřování věci nebo je ve věci vedeno zkrácené přípravné řízení. V další fázi trestního řízení se pachatel po doručení Usnesení o zahájení trestního stíhání dle § 160/1 trestního řádu stává obviněným. V okamžiku nařizení hlavního líčení u příslušného soudu se pachatel stává obžalovaným. Odsouzeným se pachatel stává v okamžiku nabití právní moci odsuzujícího rozsudku.[21]

Kriminologie se na rozdíl trestního práva zabývá osobností pachatele, a to i u pachatelů, proti nimž nevedou nebo nemohou OČTR vést trestní řízení. Zejména ty osoby pachatelů, které na základě věku nebo stavu vědomí nejsou za své jednání trestně odpovědné, ale i osoby se sociálně patologickými poruchami chování závislé na drogách, alkoholu nebo různých formách hazardních her. Osobnost pachatele je zde konstrukcí v hypotetické rovině, která vyjadřuje dynamickou organizaci lidské psychiky, na jejímž základě kriminologie stanovuje pachatelovy vnější projevy. Pro pochopení konkrétního jednání pachatele je jeho osobnost nenahraditelným zdrojem informací potřebných nejen k odhalení příčin jednání, ale i k dalšímu jednání s ním v rámci převýchovy a zabránění recidivy. Po odhalení motivace pachatele k páchaní trestné činnosti a na základě osobnosti pachatele lze poté zaměřit individuální i generativní preventivní opatření proti páchaní trestné činnosti mnohem účinněji.[14]

Pachatelovo nezákonné jednání lze chápat jako sociálně patologický jev, vzniklý mimo jiné jeho problémy se socializací a sociálním učením, kdy působení referenčních sociálních skupin, institucí i kulturních jevů má významný vliv na pozdější páchaní trestné činnosti. V současné době je jako příčina páchaní

trestné činnosti ze strany pachatele považována kombinace genetiky, sociálního prostředí a psychologických faktorů, kombinace těchto čtených faktorů je označována za Více faktorovou teorii.[22]

2.5 Oběť trestného činu

V kriminologii mají oběti trestných činů a jejich chování významnou souvislost s trestnou činností, samotným pachatelem i trestní politikou států. Nauka o obětech přesto patřila dlouhou dobu v celosvětovém měřítku k nejzanedbávanějším oblastem. Trestní řízení obětem nevěnovalo jako poškozenému velkou pozornost, ani společnost neměla o oběti trestných činů zájem, možným vysvětlením je pasivní vystupování obětí a jejich neškodnost pro společnost.[23]

Ve světě nebyl obecně pojem oběť v trestním právu přítomen. Označení obětí spíše odpovídá jejich procesnímu postavení například žalobce, poškozený nebo jiné označení pro osobu podávající žalobu. Oběť tedy byl dlouhou dobu pouze kriminologickým pojmem, v současném trestním právu se ve světě oběť vrací do pozice osoby, která je poškozena trestným činem.[24]

V trestním právu v ČR se jedná o oznamovatele, poškozeného nebo svědka, kterým byla konkrétním spáchaným trestným činem způsobena újma. Postavení oběti trestného činu je legislativě ČR zakotveno v Zákoně o obětech trestných činů číslo 45/2013 Sb., kde jsou stanovena práva obětí trestných činů. Prvními, kdo se začal zasazovat o práva oběti trestných činů, byly paradoxně osobnosti v trestním právu známé svým prosazováním práv pachatelů trestných činů. Postupně začalo docházet na politické a ideologické úrovni k reformám trestního práva, kdy oběti získaly právo na odškodnění. Změnami bylo dosaženo stavu, kdy se na trestnou činnost pohlíží jako na zásah do práv jednotlivce, a ne pouze jako na porušení zákona. Vývoj a dostupnost médií čím dál větší části společnosti zviditelnila oběti závažných trestných činů, což mělo za následek nejen zviditelnění pachatelů trestných činů, ale i nežádoucí medializaci obětí a jejich rodin. Veřejnému zájmu o tuto problematiku

napomohla i různá ženská hnutí s feministickými ideály, která zveřejňovala závažné případy sexuálního nebo domácího násilí. Velký zájem společnosti měly různé vlny závažných politicky motivovaných trestných činů, mezi něž se řadí i teroristické útoky. Společnost si postupně začala uvědomovat bezprostřední dopad takových činů na jednotlivce. Ve většině moderních průmyslových zemí měl stejný dopad i výrazný rozvoj kriminality v polovině dvacátého století. Jednotlivé státní instituce začaly vést statistické přehledy o obětech trestných činů. Posledním faktorem, který měl vliv na problematiku obětí trestných činů, byly různé výzkumy a studie ze strany kriminologů. Všechny výše popsané faktory způsobily nárůst zájmu o oběti trestných činů a pomohly tak vytvořit nové odvětví kriminologie - viktimologii.[25]

Pozornost společnosti a OČTŘ byla tedy do určité doby více zaměřena na pachatele trestných činů, samotné trestné činy a osoby poškozené trestnou činností zůstávaly v pozadí zájmu. Oblast viktimologie doplňuje kriminologii o dopad trestných činů na oběti. Je tím dosaženo větší vyváženosti a úplnějšího přístupu k trestné činnosti, který zahrnuje osoby jejich pachatelů i obětí.[26]

Oběti se často náhle nebo postupně střetávaly s výkladem své vlastní situace způsobené trestnou činností ze strany policie, svědků, státních zástupců, obhájců nebo soudců. Tyto instituce se však nezabývaly individualitou jednotlivých případů, ale pouze právní interpretací vhodnou pro prostředí trestního práva. Pro oběti poté bylo obtížné, aby se identifikovaly samy s na nich spáchanou trestnou činností, což je ale důležité pro jejich pozdější schopnost s činem se vyrovnat.[27]

Oběti se dále rozdělují podle míry ovlivnění trestným činem na primární, sekundární a terciální. Primární obětí trestného činu je osoba, proti které čin přímo směřoval. Osoby blízké oběti jako jsou rodiče, partneři, sourozenci a děti

pocitující újmu primární oběti jako vlastní se stávají oběťmi sekundárními. Poslední skupinou terciálních obětí je blízké okolí primární oběti například sousedé, známí, přátelé a další lidé, kteří mají s obětí společné znaky.[28]

Při zohlednění všech skutečností ohledně páčání trestné činnosti a následků, kterými je zatěžován rozpočet státu, zejména financováním policie, justice, vězeňské služby a výkonu trestu odsouzených, probační a mediační služby a dalších programů spojených s nápravou pachatelů, je následně veškeré obyvatelstvo zatíženo vyšším odvodem daní, tedy jsou de facto všichni obyvatelé postiženi trestnou činností. Platí zde přímá úměra, neboť čím vyšší je na daném území kriminalita, tím vyšší musejí být investice do oblasti bezpečnosti na tomto území.[29]

2.5.1 Typologie obětí

Nejčastěji používaná a obecně nejznámější je typologie, v níž jsou oběti děleny dle jejich vztahu s pachatelem v době těsně před uskutečněním trestného činu. Tato typologie, kterou vytvořil E. A. Fattah, rozlišuje oběti na pět základních typů. [30]

Prvním typem je zúčastňující se oběť, která přichází do kontaktu s pachatelem před uskutečněním trestného činu, čímž ovlivní pachatelovu motivaci k jeho spáchání. Statistiky násilné trestné činnosti ukazují, že mezi pachatelem a obětí tohoto druhu trestné činnosti před jeho spácháním existují různé druhy vzájemných vztahů, čímž se potvrzuje právě koncept prvního typu obětí. Zúčastňující se typ bývá obětí i jiných druhů trestné činnosti. [30]

Oproti tomu nezúčastňující se typ oběti je vystaven ohrožení až při samotném trestném činu, není tak předem vystaven interakci s pachatelem. [30]

Třetím typem je provokující oběť, která motivuje pachatele ke spáchání trestného činu svým chováním, kdy v téměř učebnicových případech podcení situaci a sama se vystaví rizikové situaci. Charakteristickým pro třetí typ obětí je jejich nevyrovnaná psychika a snížené sebeovládání. Například u některých forem týrání osoby ve společném obydlí může tento typ oběti vzniknout na základě poruch způsobených právě domácím násilím. Oběť se pak velmi často sama vystavuje opakování tohoto násilí. [30]

Pokud se oběť dá charakterizovat kterýmkoliv viktimogením faktorem a jedná se o oběť neznámou veřejnosti, je označována za latentní oběť. Tento druh obětí nechce, aby byla veřejně známa skutečnost, že na nich byl trestný čin spáchán, většinou jde o oběti sexuálně motivovaných trestných činů, pohlavního zneužívání nebo oběti různých forem domácího násilí, pro něž je z různých důvodů obtížné věc oznámit. [30]

Osoby, proti nimž nebyl trestný čin primárně směřován a které se do postavení oběti dostaly omylem, vytvářejí poslední skupinu nepravých obětí.[30]

2.5.2 Odezva obětí na trestnou činnost

Trestná činnost v případech závažnějších trestných činů velmi často zanechává na obětech následky, které mohou mít podobu psychických následků nebo jiný dopad na její další život. Vzhledem k individualitě jednotlivých obětí může stejná situace být pro jednu oběť prostou náročnou životní situací,

s níž se postupně a poměrně snadno vyrovná, zatímco pro jinou oběť se může jednat o stresovou nebo frustrující situaci, pro některé jedince může být dokonce situací patogenní.[31]

Kriminologie označuje celý proces vyrovnání se oběti s traumatem pojmem transcendence. Jedná se o dlouhodobý vývoj, v němž ze strany oběti dochází k postupnému přijetí traumatu a jeho začlenění do vlastní identity. Vývoj ovlivňují dispozice samotné oběti, stejně jako situace, které prožívá. Různé sociální programy a justice jej mohou ovlivnit, ať už negativně nebo pozitivně. Oběti se tedy musejí vyrovnávat například se ztrátou blízkých osob, poškozením zdraví, s pocity, reakcemi svého okolí, změnami sociální situace, v některých případech i s rozpadem rodiny. Každá jednotlivá oběť má při vyrovnání se jiné potřeby. Transcendence v současné době není faktickým stavem, kterému brání současné postavení pachatele a obětí, i různé postupy trestního řízení. Dosud se tedy jedná pouze o ideální představu přístupu k obětem. [32]

Téměř u každého jednotlivce bez ohledu na trestný čin, jehož se stal obětí, lze stanovit tři fáze přizpůsobení se. První fází je šok, zde se oběť ocitá bezprostředně po spáchání trestného činu, není schopna situaci racionálně vnímat. Šok je poté vystřídán zmateností a dezorientací, občas se oběti snaží prožité trauma vytěsnit z paměti nebo popřít, že se něco takového stalo. To může mít za následek pozdější neschopnost čin popsat nebo neadekvátní nekontrolované ventilování pocitů. V první fázi působí oběť nesoustředěně, netečně a někdy dokonce zmateně, v některých případech nekontrolovaně opakuje stereotypně pohyby. Například bezcílně bloudí ulicemi.[28]

Druhou fází je hojení, zde se oběť postupně vyrovnává s prožitým traumatem a to se stává součástí její historie. I v této fázi se jedná o individuální záležitost,

při níž existují dva způsoby reakce. Při prvním z nich oběť o své situaci komunikuje s okolím a v myšlenkách se k traumatu vrací, poté se je snaží racionálně vysvětlit. Projevuje se u ní strach, smutek, odpor nebo pocit viny. Při druhém ze způsobů se o svých pocitech nevyjadřuje, uzavře se do sebe a trpí depresi a sebeobviňováním. Způsoby se v této fázi mohou různě prolínat a střídát mezi sebou, po čase oběť přejde do třetí fáze, kterou je vyrovnání.[30]

V třetí a poslední fázi oběť prožité trauma pochopí, dokáže vnímat nové prožitky a je schopna je chápat. Přesto že zůstává ovlivněna prožitou událostí, vrací se zpět do běžného života, kde obnovuje narušené vztahy a vazby.[28] V dalších letech se u obětí může vyskytnout posttraumatický stres vyvolaný vzpomínkou na prožitou událost. Po odeznění psychofyziologického stavu vyvolaného trestným činem může sama vzpomínka na něj být trvalá a způsobit trvalé psychické důsledky. Například u znásilnění může vyvolat frigiditu. Traumata se občas vrací v podobě děsivých snů, také setkání s konkrétními místy, kde k činu došlo nebo jim podobnými lokacemi, může zafixovat mysl oběti na utrpěné trauma a vytvořit tak trvalejší pocity tísně. [33]

2.6 Postup orgánů činných v trestním řízení

Orgány činné v trestním řízení se zabývají spáchanou trestnou činností a vedou trestní řízení související s ní. Primárním úkolem OČTŘ je zjistit, zda došlo ke konkrétnímu protiprávnímu jednání specifikovanému ve Zvláštní části trestního zákoníku, odhalit pachatele činu a uložit jeho osobě trest v mezích zákona. Poté rozhodnutí vykonat nebo jeho výkon nařídit. V celém průběhu trestního řízení postup OČTŘ upravují příslušné zákony, například trestní zákoník, trestní řád, Zákon č. 218/2003 Sb., o soudnictví ve věcech mládeže, Zákon č. 418/2011 Sb. o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim a mnoho dalších zákonů a právních předpisů, vždy specifických dle oblasti spáchané trestné činnosti. Samotné trestní řízení se člení na několik stádií a je konáno OČTŘ na různých stupních vždy dle závažnosti konkrétní trestné činnosti. Jednotlivé součásti OČTŘ a další na trestním řízení zúčastněné osoby, kterými jsou obhájci, orgány péče o děti, svědci a znalci, plní své jednotlivé úkoly tak, aby bylo legitimně dosaženo účelu trestního řízení. Celé trestní řízení se tak dělí na pět stádií, jako první je zde přípravné řízení a po tomto postupně následuje předběžné projednávání obžaloby, hlavní líčení, opravné řízení (řádne nebo mimořádné) a vykonávací řízení.[34]

Z těchto pěti stádií trestního řízení je klíčovou součástí přípravné řízení, neboť pokud v jeho průběhu nejsou zjištěny podstatné skutečnosti týkající se spáchaného trestného činu a shromážděny veškeré potřebné důkazy, výpovědi atd., kterými lze odůvodnit zahájení trestního stíhání osoby pachatele dle § 160 trestního řádu pro konkrétní trestný čin, bude věc ukončena odložením dle § 159a odst. 1 – 5 trestního řádu již ve fázi prověřování v přípravném řízení. Případně pokud takto získané důkazy a podklady nejsou dostatečné, může dojít po zahájení trestního stíhání k jeho zastavení ze strany státního zástupce nebo soudu. Ostatní stádia trestního řízení poté vůbec využita nejsou.[21]

Z tohoto důvodu v této části diplomové práce popíšeme pouze stadium přípravného řízení, nikoliv trestní řízení jako celek.

Začátek přípravného řízení se vztahuje k sepsání záznamu o zahájení úkonů trestního řízení dle § 158 odst. 3 trestního řádu, tento dokument musí být policejním orgánem doručen příslušnému státnímu zastupitelství. Úkony trestního řízení mohou být rovněž zahájeny provedením neodkladných či neopakovatelných úkonů, které je policejní orgán povinen provést zpravidla ihned po přijetí oznámení. Dalším způsobem zahájení přípravného řízení se může stát vydání rozhodnutí o zahájení trestního stíhání dle § 160 odst. 1 trestního řádu, kdy policejní orgán tímto postupem přeskočí fázi prověřování věci a přejde rovnou do fáze vyšetřování. Přípravné řízení uzavírá podání obžaloby ze strany státního zástupce a nařízením hlavního líčení nebo postoupení věci jinému orgánu k projednání, zastavení trestního stíhání a odložení věci (z různých důvodů). Zkrácené přípravné řízení je vedeno v případech méně závažné trestné činnosti, u nichž je trestním zákoníkem stanovena horní hranice trestní sazby, která nepřevyšuje 5 let, jde o formu řízení, v níž je celkové řízení zjednodušeno a zrychleno. Policejní orgán musí projednávanou věc předložit státnímu zástupci nejpozději do 24 dnů od sdělení podezření pachateli, který jej poté postaví v co nejkratší době před soud, kde je věc projednána samosoudcem, jenž rozhodne trestním příkazem.[34]

Po celou dobu přípravného řízení státní zástupce vykonává dozor a zajišťuje tak zejména zákonný průběh řízení, rozhoduje o stížnostech, podává návrhy a podněty soudu a prověřuje postup policejního orgánu ve věci. Po skončení vyšetřování je mu ze strany policejního orgánu předložen návrh na podání obžaloby, pokud shledá státní zástupce výsledky vyšetřování za dostačující, podá obžalobu soudu. S obžalobou předloží kompletní spisový materiál soudu k dalšímu stádiu trestního řízení, kterým je hlavnímu líčení.[21]

Orgány činné v trestním řízení jsou tedy vázány platnou legislativou zejména trestním zákoníkem a trestním řádem, který upravuje procesní postup trestního řízení. Stejně upravuje i práva podezřelých a obviněných osob, velmi důležité je zde právo na spravedlivý proces a obhajobu. Trestní řád byl přijat již v roce 1961 a byl opakovaně novelizován až do současné podoby. V současnosti je již řadu let připravováno znění nového trestního řádu, který slibuje zjednodušení a zefektivnění trestního řízení.

3 CÍL PRÁCE A HYPOTÉZY

Cílem teoretické části diplomové práce je zhodnocení současného stavu problematiky týkající se násilné, drogové, majetkové, mravnostní a hospodářské trestné činnosti, osobnosti pachatelů trestné činnosti, dopadů na poškozené a oběti.

V praktické části diplomové práce je cílem na základě statistických údajů PČR analyzovat vývoj trestné činnosti na území České republiky od 01. 01. 2008 do 31. 12. 2018. Následně vyhodnotit vývoj kriminality za tyto roky a na trestnou činnost se stoupající tendencí nebo vysokou mírou společenské nebezpečnosti zpracovat analýzu HAZOP. Poté použít SWOT analýzu na současný systém vedení trestního řízení.

Hlavním cílem práce je potvrzení nebo vyvrácení námi stanovených hypotéz, při čemž budeme vycházet z výsledků a závěrů provedených analýz.

Dalším cílem je srovnání všech údajů z provedených analýz a na jejich základě návrh opatření, která by vedla ke zlepšení činnosti orgánů činných v trestním řízení, případně předcházení trestné činnosti nebo zmírnění jejích dopadů na bezpečnost obyvatel.

3.1 Stanovení hypotéz

Hypotéza č. 1: Předpokládáme, že v námi sledovaném období od 01. 01. 2008 do 31. 12. 2018 došlo k celkovému snížení trestné činnosti minimálně o 45%.

Hypotéza č. 2: Předpokládáme, že vývoj trestné činnosti v námi sledovaném období od 01. 01. 2008 do 31. 12. 2018 byl ovlivněn vývojem nezaměstnanosti na území ČR.

Hypotéza č. 3: Předpokládáme, že v námi sledovaném období od 01. 01. 2008 do 31. 12. 2018 byl vývoj objasňenosti pozitivně ovlivněn vývojem celkového počtu zjištěných trestných činů.

Hypotéza č. 4: Předpokládáme, že u zvolených druhů trestné činnosti a konkrétních trestných činů, vybraných na základě námi provedené analýzy dat a jejího vyhodnocení, bude následně provedenou analýzou HAZOP zjištěné výsledné riziko klasifikováno maximálně jako střední, které je přijatelné, a není nutno tedy zvažovat přijetí preventivních opatření.

4 METODIKA

Ke zpracování této diplomové práce jsem využil zejména svých vlastních zkušeností, kdy již delší dobu pracuji jako policista v přímém výkonu služby, v současné době zařazený u Služby kriminální policie a vyšetřování.

Diplomovou práci jsme rozdělili na dvě části, teoretickou a praktickou. V teoretické části byl shrnut a popsán současný stav trestné činnosti a její jednotlivé druhy, osobnosti pachatelů a dopady na oběti. Také byl stručně popsán současný systém vedení trestního řízení ze strany OČTŘ. K výše uvedenému jsme použili informace z české i zahraniční odborné literatury a platné legislativy, které se zabývají sledovanou problematikou.

V praktické části diplomové práce jsme čerpali z podkladů týkajících se páchané trestné činnosti na území ČR. Podklady byly získávány z veřejně dostupných zdrojů, značné množství informací a podkladů pochází z literárních zdrojů, a to zejména z literatury týkající se analýzy dat a jejich vyhodnocení.

4.1 Statistika

Statistika je specifická forma analýzy zabývající se daty s informacemi vyjádřenými jako pozorovatelné nebo měřitelné veličiny a sběrem údajů o hromadných skutečnostech, jejich organizací a jejich analýzou.[35] Analýza statistických dat nám tedy může poskytnout jednak obecný přehled o trestné činnosti, dále o konkrétních sledovaných detailech. Umožní nám určit konkrétní prvky a porovnání vztahů mezi nimi. V rámci kriminologického výzkumu lze pozorovat stav a strukturu kriminality, trendy vývoje kriminality a řadu dalších sledovaných ukazatelů.[6]

S ohledem na námi vytyčené cíle diplomové práce jsme pro potřeby analyzování vývoje trestné činnosti na území ČR zvolili formu kvantitativního výzkumu, jehož výsledky budou zpracovány statistickou metodou. Použitá data pocházejí z veřejně dostupných přehledů o páchané trestné činnosti, které jsou pravidelně zveřejňovány na internetových stránkách PČR. V této diplomové práci budou uvedeny ve formě grafů a tabulek, kdy v kapitole „Výsledky“ budou již uvedeny pouze druhy trestné činnosti a konkrétní námi vybrané trestné činy.

4.2 HAZOP (Hazard Operation Process)

Metoda HAZOP se užívá pro identifikaci a vyhodnocení zdrojů rizik, jedná se o analýzu ohrožení a provozuschopnosti. Provedením této analýzy dosáhneme ve výsledku doporučení k odstranění odchylek, které by vedly k nežádoucím rizikům, a je poté možné přijmout potřebná preventivní opatření k odstranění příčin nebo zmírnění následků.[36]

Kritické body ve vlastní studii jsou vyhledány a označeny jako potenciální rizika a případná nebezpečí. Nezbytností je zde znalost podrobností o nedostatcích, slabých stránkách a rizicích konkrétního bodu.[37] Pořadí provedených kroků u metody HAZOP vede ke správnému zpracování a interpretaci dat, a to „*identifikace příčin, odhad možných následků, návrhy opatření eliminace rizik, ocenění*“.[38]

Rizika (R) jsou zhodnocena vzhledem k ukazatelům pravděpodobnosti výskytu sledované události (P) a důsledkům sledované události (S).[39]

Tabulka 1 - Četnost výskytu události zdroj: vlastní

Četnost výskytu události			
číselná hodnota	P	frekvence	význam
0	1	3 – 10	žádný
1	2	10 – 2035	velmi malý
2	3	2035 - 4071	malý
3	4	4071 – 6106	střední
4	5	6106 - 8141	velký
5	6	10176 – 12211	značný
6	7	12211 – 14251	rozsáhlý

Četnost výskytu události je stanovena ve výše uvedené Tabulce 1, událostí je zde trestná činnost rozdělená dle druhů a konkrétních skutků. Sloupec „frekvence“ jsme upravili tak, aby frekvenci bylo možno využít pro pravděpodobný výskyt konkrétních druhů trestné činnosti v námi sledovaném období od začátku roku 2008 do konce roku 2018. A to konkrétně průměrný počet zjištěných skutků spáchaný za jeden kalendářní měsíc. K vytvoření průměru jsme využili statistická data za celé námi sledované období, která jsou veřejně dostupná na webových stránkách PČR. Bylo použito normální rozložení s přihlédnutím k dosaženému minimu a maximu. Při provedeném nastavení konkrétních parametrů sloupce „frekvence“ jsme čerpali zejména z odborné literatury týkající se trestné činnosti, kterou jsme použili

při zpracování teoretické části této práce a která je uvedena v seznamu literatury. Dále z odborné literatury týkající se zpracovávání analýzy rizik, konkrétně se jednalo o zdroje [40][42].

Tabulka 2 - Závažnost důsledků události zdroj: vlastní

Závažnost důsledků události			
Číselná hodnota	S	Škoda v Kč	Následky
0	1	0 – 5.000	Nezpůsobí následek
1	2	5.000 – 50.000	Minimální následek
2	3	50.000 – 500.000	Drobný následek
3	4	500.000 – 5 000.000	Závažný následek
4	5	Větší než 5 000.000	Smrtný následek

Závažnost důsledků události zahrnuje případné přímé materiální škody, újmu na zdraví obětí, dopady na jejich další život a případné psychické následky. Výše uvedenou Tabulku 2 jsme upravili tak, aby ji bylo možno využít pro následky jednotlivých druhů trestné činnosti za námi sledované období od začátku roku 2008 do konce roku 2018. Výsledkem jsou zde následky trestné činnosti rozdělené do dvou sloupců, s dopadem na materiální škody, s následky na zdraví. Pro sloupec „Škoda v Kč“ bylo využito rozdělení výše způsobené škody uvedené v trestním zákoníku, kdy následně byla pro výpočet do sloupce dosazena průměrně způsobená škoda. Tu jsme získali jako celkovou škodu způsobenou daným druhem TČ nebo konkrétními skutky za sledované období

vydělenou celkovým počtem za sledované období zjištěných skutků tohoto druhu TČ nebo konkrétních skutků. Pro sloupec „Následky“ jsme zvolili rozdělení následků tak, aby jej bylo možno využít pro trestné činy způsobující újmy na zdraví i pro činy mající dopad na další život obětí a způsobující psychické následky. Pro účely této diplomové práce jsme využili k dosažení do sloupců námi zpracovaná statistická data, která jsou v původní podobě veřejně dostupná na webových stránkách PČR. Při provedeném nastavení konkrétních parametrů sloupců „škoda v KČ“ a „následky“ jsme čerpali zejména z odborné literatury týkající se trestné činnosti, kterou jsme použili při zpracování teoretické části této práce a která je uvedena v seznamu literatury zejména zdroje uvedeného pod číslem [7]. A z odborné literatury týkající se zpracovávání analýzy rizik, konkrétně se jednalo o zdroje [40][42].

Výsledné riziko „R“ je násobkem četnost výskytu události „P“ a závažnosti důsledků události „S“.

Rozdělení výsledků do skupin rizik:

R0 – bez rizika ($R = 0$),

R1 – nízké riziko, zanedbatelné ($R = 1 - 5$),

R2 – střední riziko, které je přijatelné, a není nutno zvažovat přijetí preventivních opatření ($R = 6 - 15$),

R3 – vysoké riziko, kdy je nutno zvážit přijetí preventivních opatření ($R = 16 - 20$).

Tabulka 3 - Vzorová matice rizik HAZOP zdroj: vlastní

Riziko (R)			Četnost výskytu události (P)						
			P1	P2	P3	P4	P5	P6	P7
			žádná	velmi malá	malá	střední	Velká	velmi velká	jistá
Závažnost důsledků události (S)	S1	bez zranění	R0	R0	R0	R0	R0	R0	R0
	S2	drobná zranění	R0	R1	R1	R1	R1	R1	R2
	S3	vážná zranění	R0	R1	R1	R2	R2	R2	R2
	S4	1 smrtelný úraz	R0	R1	R2	R2	R2	R3	R3
	S5	< 1 smrtelný úraz	R0	R1	R2	R2	R3	R3	R3

4.3 Korelační analýza

V Kapitole 3 jsme si stanovili hypotézy č. 2 a 3 zkoumající vzájemnou závislost vývoje nezaměstnanosti na vývoji trestné činnosti a vztah celkového počtu spáchaných skutků a celkové objasněnosti. Pro zjištění vzájemného vztahu mezi celkovým počtem zjištěných skutků, nezaměstnaností a objasněností jsme zvolili metodu korelační analýzy.

Korelační analýzou lze vyjádřit těsnost závislosti vzájemného vztahu dvou náhodných spojitých proměnných. Korelací je zde označována míra stupně asociace dvou veličin, v našem případě bude nejprve porovnáván vývoj trestné činnosti v závislosti na nezaměstnanosti. V druhém případě závislost objasněnosti na celkovém počtu zjištěných skutků.

Míra vztahu dvou náhodných proměnných může sahát od neexistence korelace až po absolutní korelaci. Pro kvantitativní vyjádření těsnosti vztahu dvou korelovaných veličin je v současnosti využíváno několik koeficientů, které se mezi sebou liší dle druhu proměnných, pro něž je možno je využít. Ke korelaci dvou vzájemně spojitých náhodných proměnných „X“ a „Y“ je prvořadá míra síly vztahu označovaná jako Pearsonův korelační koeficient „r“, který je pro tyto účely nejčastěji užíván. Použití Pearsonova korelačního koeficientu je podmíněno normálním rozdělením obou náhodných proměnných „X“ a „Y“. [43]

K výpočtu kvantitativního vyjádření těsnosti vztahu, za první nezaměstnanosti a trestné činnosti a za druhé počtu zjištěných skutků a objasněných skutků, jsme využili korelační koeficient „r“. Spočteme jej z „n“ párových hodnot - korelačních dvojic (xi, yi) naměřených v „n“ jednotlivých letech.

Výpočet Pearsonova korelačního koeficientu „r“ [43]:

$$r = \frac{\sum_{i=1}^n (x_i - \bar{x})(y_i - \bar{y})}{\sqrt{\sum_{i=1}^n (x_i - \bar{x})^2 \sum_{i=1}^n (y_i - \bar{y})^2}}$$

Tabulka 4 - Vyjádření míry závislosti zdroj: [43]

Hodnota (r)	vzájemná závislost
r = 0	neexistuje
r < 0,30	slabá
0,31 - 0,50	střední
0,51 - 0,70	vysoká
0,71 - 0,99	velmi vysoká
r = 1	pevná (funkční)

4.4 SWOT analýza

Metoda SWOT analýzy nám v této diplomové práci umožní posoudit silné a slabé stránky a příležitosti systému OČTŘ, mimo to nám umožní posoudit případná rizika a příležitosti vyplývající ze současného systému vedení trestního řízení ze strany OČTŘ. Jedná se o jednu z nejpoužívanějších a nejznámějších analýz. Kombinuje několik vnitřních a vnějších faktorů zkoumaného prostředí, čímž umožňuje posoudit námi požadované silné a slabé stránky i rizika a příležitosti. Název této analýzy pochází z anglických výrazů Strength, Weakness, Opportunities, Threats (silné stránky, slabé stránky, příležitosti a hrozby). Sám název vypovídá o tom, že se jedná o způsob vyhodnocení jednotlivých faktorů dle jejich síly a následné určení hrozeb a příležitostí. I přes velkou oblibu má metoda SWOT analýzy své nedostatky související se subjektivitou hodnocení a hodnocením kvantity a síly vlivu hodnocených faktorů v jednotlivých kvadrantech vytvořené matice. Pro dosažení odpovídajících výsledků je nezbytné správně identifikovat faktory interního i externího prostředí a co nejoborněji posoudit jejich význam pro sledované oblasti zájmu.[41]

Tabulka 5 - Vzorová matice SWOT analýzy zdroj: vlastní

SWOT analýza	Příležitosti	Hrozby
Silné stránky	Profesionalita, dělení dle závažnosti řešené problematiky	Možnosti změn v legislativě, využití nových technologií, snížení administrativy
Slabé stránky	Složitost řízení, nedostatek kvalifikovaných pracovníků, pomalost řízení a jeho přehlčení	Nezvládnutí trestního řízení, chybovost, nároky na odškodnění za neoprávněné stíhání a průtahy v řízení

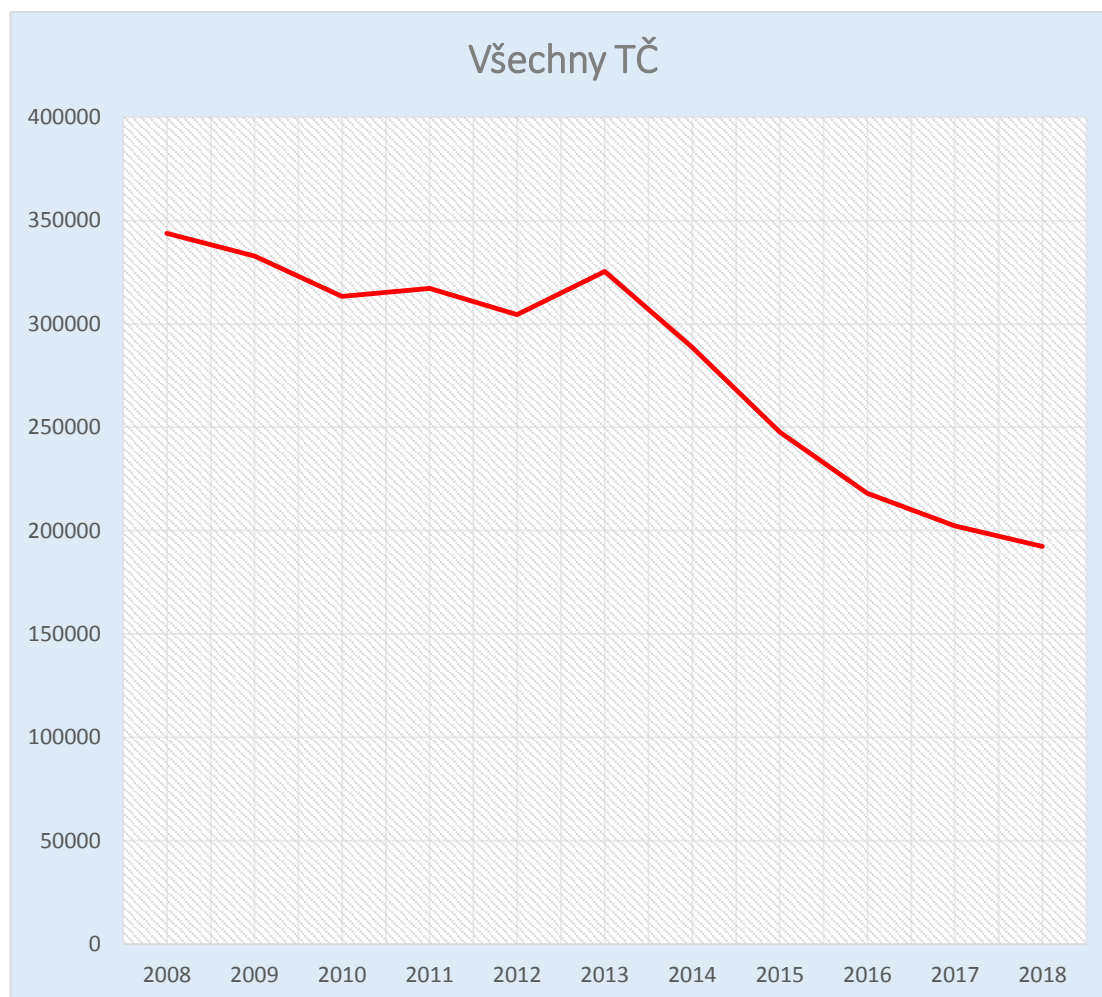
5 VÝSLEDKY

Statistická data o trestné činnosti spáchané za období od 01. 01. 2008 do 31. 12. 2018 na území České republiky, která jsou zpracovávána průběžně ze strany PČR a následně publikována na jejích internetových stránkách, kde jsou veřejně dostupná, byla z naší strany analyzována a následně vyhodnocena. Na základě tohoto vyhodnocení jsme stanovili druhy trestné činnosti a trestné činy, kterými se budeme dále v této diplomové práci zabývat, zjištěné výsledky jsou prezentovány formou grafů. Konkrétní zpracovaná data jsou uvedena v souhrnných tabulkách 6 - 27, které jsou přílohou této práce. Vzniklá škoda, uváděná u celkového přehledu kriminality i u jednotlivých trestných činů, je pro přehlednost v použitých tabulkách a grafech uváděna v tisících Kč.

Dále zde, na základě námi provedené analýzy a vyhodnocení vývoje trestné činnosti, bude na zjištěnou trestnou činnost se stoupající tendencí nebo vysokou mírou společenské nebezpečnosti provedena analýza HAZOP, která zde bude prezentována v Tabulce 28. Poté zde bude na závěr provedena a vyhodnocena SWOT analýza stávajícího systému OČTŘ.

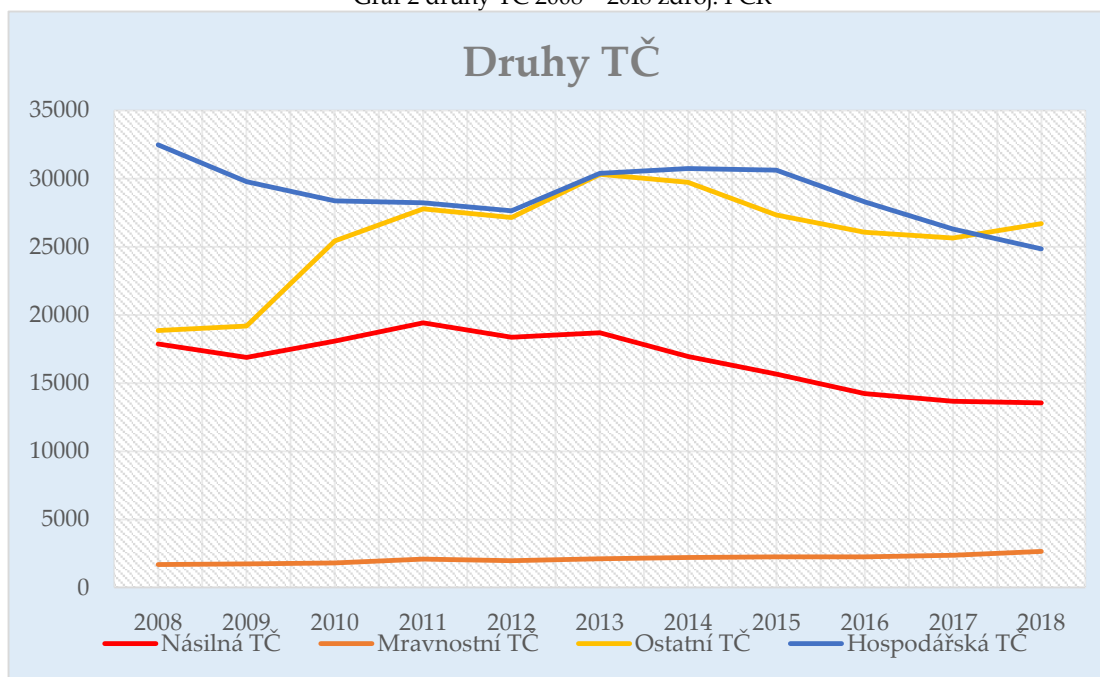
5.1 Analýza vývoje vybrané trestné činnosti na území ČR za období od 01. 01. 2008 do 01. 01. 2018

Graf 1 - Všechny TČ 2008 – 2018 zdroj: PČR

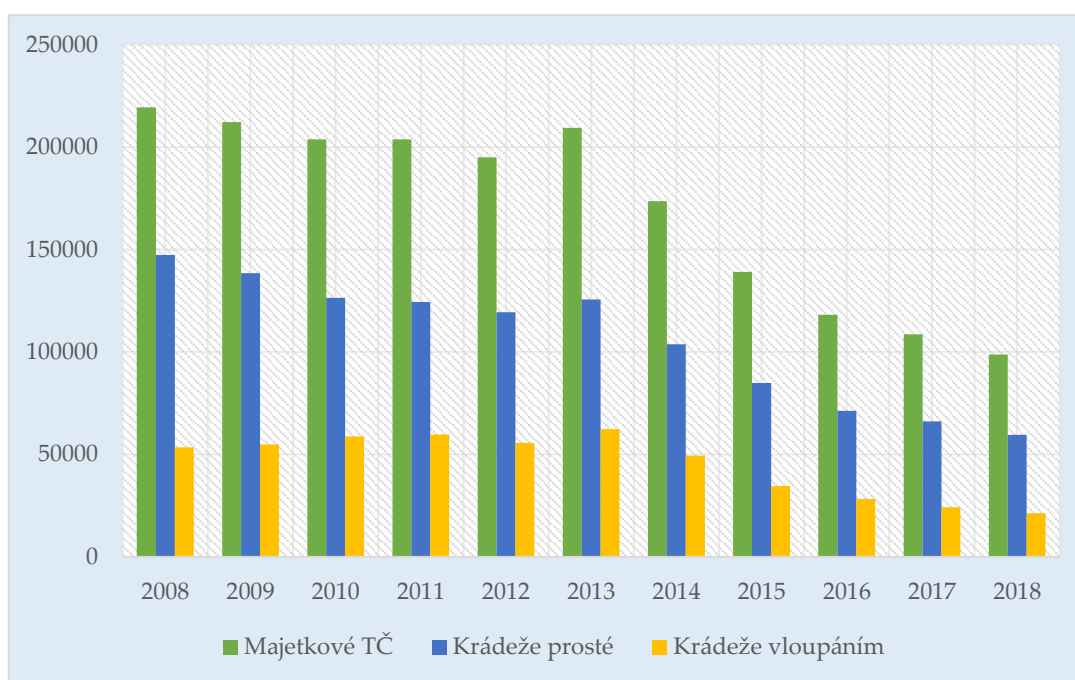
Po celé námi sledované období počet všech zjištěných trestných činů na území ČR má mezi lety 2008 až 2010 sestupnou tendenci. Celkového maxima za námi sledované období bylo dosaženo v roce 2008, kdy bylo zjištěno celkem 343 799 trestných činů. V období 2010 až 2014 dochází ke střídavému vzestupu a poklesu zjištěné trestné činnosti. Zde bylo maxima dosaženo v roce 2013 s hodnotou 325 366 trestných činů. Od roku 2014 dochází ke stabilnímu poklesu trestné činnosti, kdy bylo v roce 2018 dosaženo celkového minima, v tomto roce bylo zjištěno celkem 192 405 trestných činů.

Graf 2 druhy TČ 2008 – 2018 zdroj: PČR

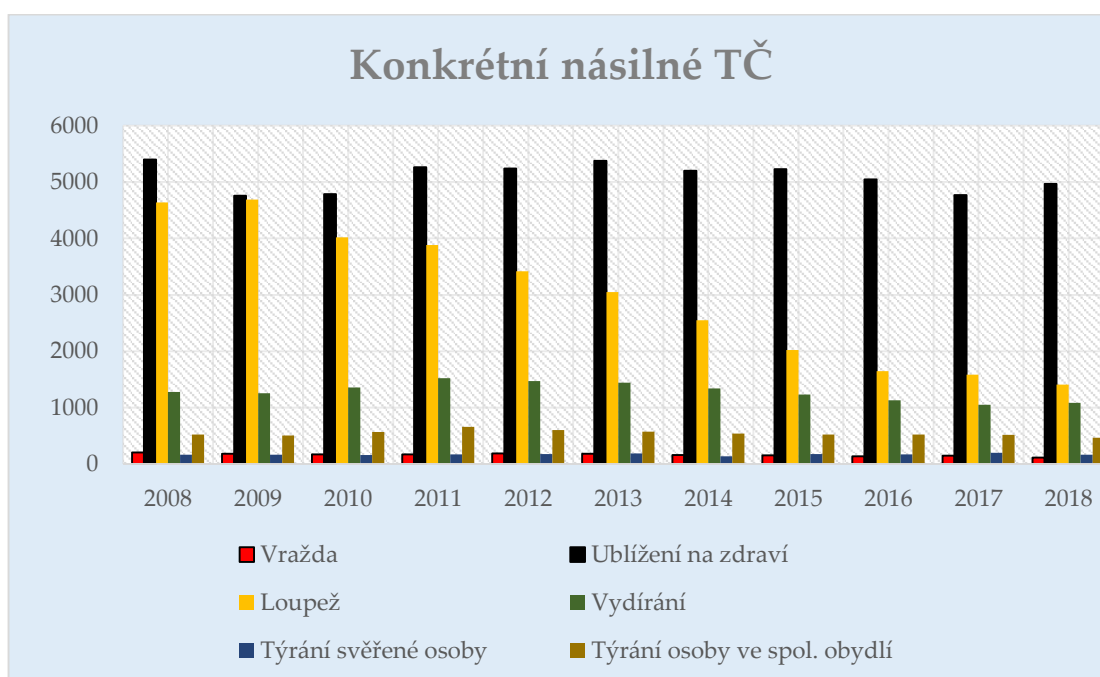
Po celé námi sledované období dochází u jednotlivých druhů trestné činnosti na území ČR mezi lety 2008 až 2018 k výkyvům trestné činnosti, kdy u hospodářské a násilné trestné činnosti ve výsledku za toto období došlo k poklesu. U ostatní trestné činnosti dochází k nárůstu, který svého maxima dosáhl v roce 2013, poté došlo k opětovnému poklesu, přesto v celkovém měřítku došlo ve sledovaném období k nárůstu tohoto druhu TČ. U mravnostní trestné činnosti dochází za námi sledované období k lineárnímu nárůstu zjištěných TČ. Zbývajícím druhem je majetková trestná činnost, která je z důvodu přehlednosti Grafu 2 zpracována samostatně v Grafu 3 společně s přehledem nejčastějších trestných činů. Neboť vzhledem k množství zjištěných majetkových TČ, které jsou v řádech statisíců, a zbylých druhů, které jsou v řádech tisíců až deseti tisíců, by výsledný graf byl nepřehledný.

Graf 3 - Majetková TČ 2008 - 2018 zdroj: PČR

Po celé námi sledované období dochází u majetkové trestné činnosti na území ČR mezi lety 2008 až 2018 k výkyvům, kdy maxima dosáhla v roce 2013, poté dochází k výraznému poklesu, který se stabilizuje v roce 2016, po kterém je pokles tohoto druhu TČ již jen velmi mírný. Přesto majetková trestná činnost ve srovnání se zbylými druhy TČ uvedenými v Grafu 2 tvoří významnou část veškeré páchané trestné činnosti za sledované období na území ČR. U námi vybraných kategorií majetkové trestné činnosti ve sledovaném období dochází rovněž k výkyvům s maximem v roce 2013, po němž dochází k výraznému poklesu až do roku 2016, od něhož je již pokles pouze mírný.

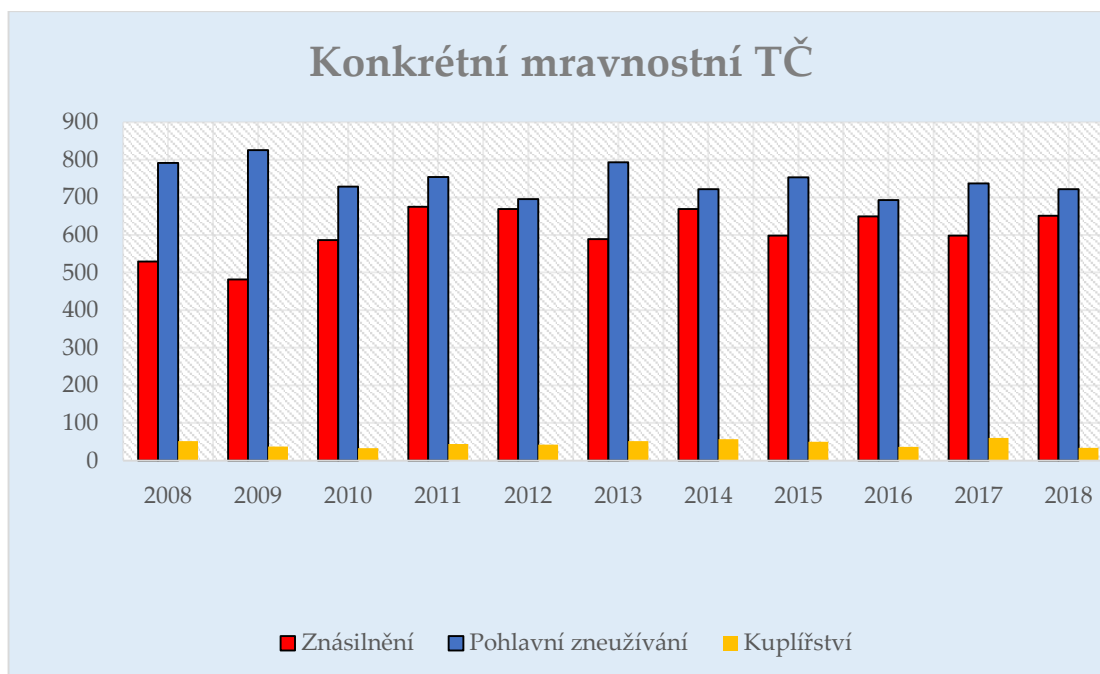
Graf 4 - Konkrétní násilné TČ 2008 - 2018 zdroj: PČR

Po celé námi sledované období dochází u ublížení na zdraví na území ČR mezi lety 2008 až 2018 k výkyvům, kdy maxima se stejnou hodnotou jsou nejprve v roce 2008 a poté v roce 2013, minima bylo dosaženo v roce 2009. Ve sledovaném období dochází u loupeží na území ČR mezi lety 2008 až 2018 nejprve k drobnému nárůstu v řádu desítek v roce 2009. Poté dochází k lineárnímu poklesu, který je přerušen v roce 2016, a následuje drobný nárůst v řádu desítek v roce 2017, v roce 2018 opět následuje drobný pokles. Celkově přesto došlo za sledované období k poklesu loupeží v řádu tisíců. Ve sledovaném období dochází u vydírání na území ČR mezi lety 2008 až 2018 nejprve k nárůstu v řádu tisíců, kdy maxima je dosaženo v roce 2011. Poté dochází k lineárnímu poklesu v řádu tisíců až do roku 2016, v roce 2017 následuje vzestup v řádu stovek, v roce 2018 opětovně dochází k poklesu. Ve sledovaném období dochází u týrání osoby ve společném obydlí na území ČR mezi lety 2008 až 2018 k opakovaným výkyvům v řádu desítek s maximem v roce 2011 a minimem v roce 2017.

Ve sledovaném období dochází u týrání svěřené osoby na území ČR mezi lety 2008 až 2018 k opakovaným výkyvům v řádu desítek s maximem v roce 2017 a minimem v roce 2009. Ve sledovaném období dochází u vražd na území ČR mezi lety 2008 až 2018 k opakovaným drobným výkyvům v řádu desítek s maximem v roce 2008 a minimem v roce 2018, kdy zde celé sledované období lze hodnotit tak, že došlo k drobnému poklesu vražd v řádu desítek.

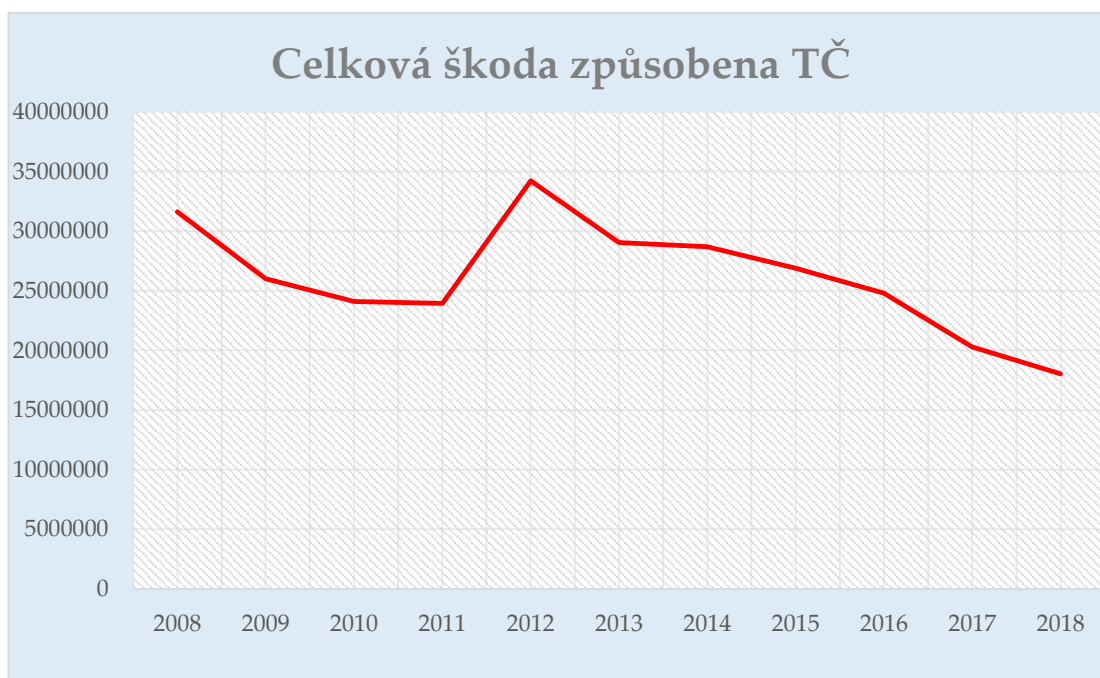
Graf 5 - Konkrétní mravnostní TČ 2008 - 2018 zdroj: PČR

Po celé námi sledované období dochází u pohlavního zneužití na území ČR mezi lety 2008 až 2018 k opakovaným drobným výkyvům v řádu stovek s maximem v roce 2009 a minimem v roce 2016. Ve sledovaném období dochází u znásilnění na území ČR mezi lety 2008 až 2018 k opakovaným výkyvům v řádu stovek s maximem v roce 2012 a 2014 a minimem v roce 2009. Ve sledovaném období

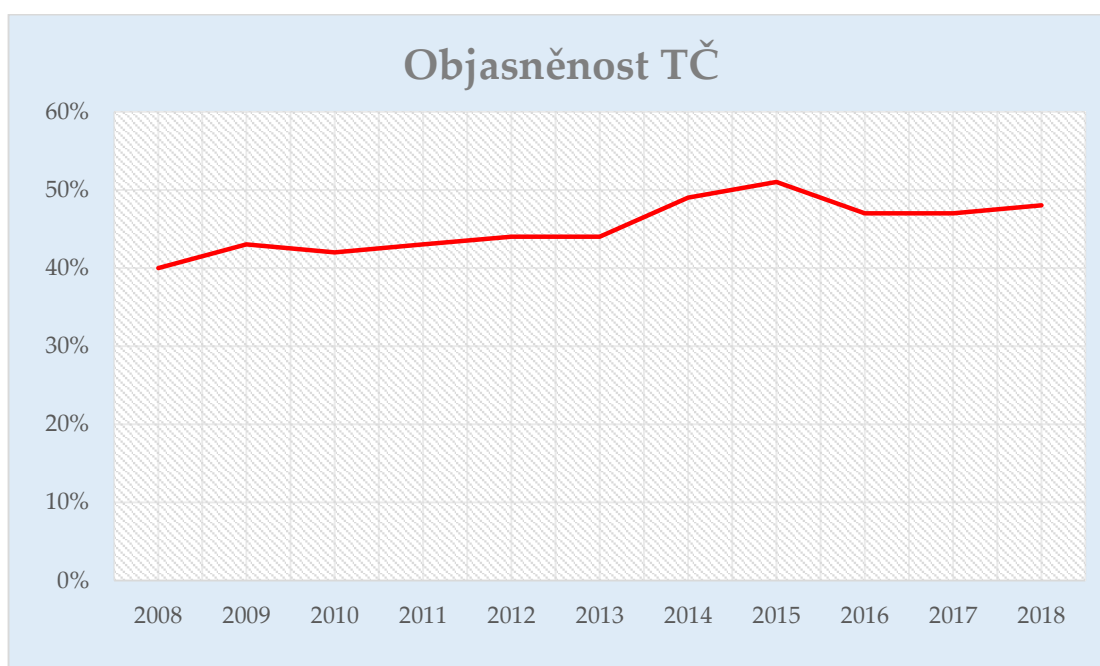
dochází u kuplířství na území ČR mezi lety 2008 až 2018 k opakovaným výkyvům v řádu stovek s maximem v roce 2012 a minimem v roce 2018.

Graf 6 - Celková výše škody způsobené TČ 2008 – 2018 v tisících Korun zdroj: PČR

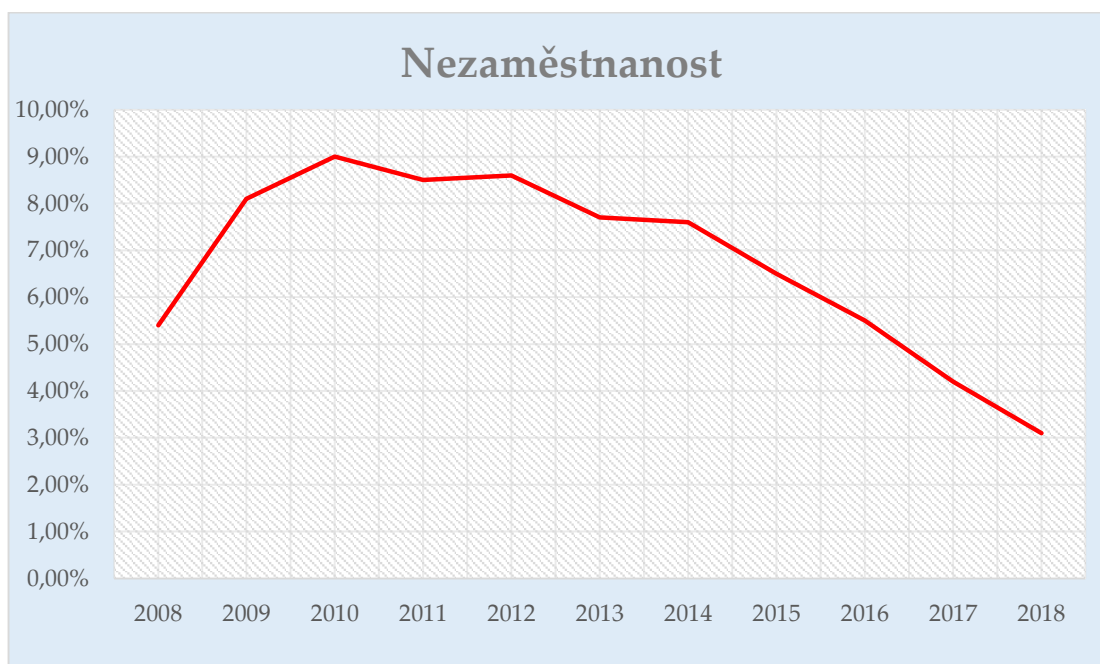
Po celé námi sledované období byla na území ČR mezi lety 2008 až 2018 veškerou zjištěnou trestnou činností způsobena celková škoda ve výši 287 666 378 000,-Kč. Pro přehlednost jsme zjištěné škody do Grafu 6 dosadili v tisících Kč. Ve sledovaném období dochází od roku 2008 k výraznému poklesu, následně v roce 2011 dochází ke skokovému nárůstu způsobené škody. V roce 2012 je zaznamenáno maximum, poté způsobená škoda začíná průběžně klesat, kdy minima bylo dosaženo v roce 2018, rozdíl mezi maximem a minimem je celkem 161 852 83 000,-Kč.

Graf 7 - Objasněnost TČ 2008 – 2018 v procentech zdroj: PČR

Po celé námi sledované období dochází ke střídavému vzestupu a poklesu celkové objasněnosti trestné činnosti. V období 2008 až 2015 dochází ke vzestupu objasněnosti, maxima za námi sledované období bylo dosaženo v roce 2015, kdy celková objasněnost byla na úrovni 51%. Po roce 2015 dochází k opětovnému poklesu objasněnosti na úroveň 47% za roky 2016 a 2017, následně v roce 2018 dochází k drobnému zvýšení objasněnosti na úroveň 48%. Celkového minima objasněnosti bylo dosaženo v roce 2008 a činilo 40%.

Graf 8 - Vývoj nezaměstnanosti v ČR 2008 – 2018 v procentech zdroj: Úřad práce ČR

V námi sledovaném období dochází v roce 2008 k výraznému vzestupu nezaměstnanosti, a to až do roku 2010, kdy je dosaženo maxima, které činilo 9%. Po roce 2010 dochází ke střídavému poklesu a vzestupu nezaměstnanosti, od konce roku 2014 dochází k lineárnímu poklesu nezaměstnanosti, kdy následně bylo v roce 2018 dosaženo celkového minima nezaměstnanosti tvořeného hodnotou 3,1%.

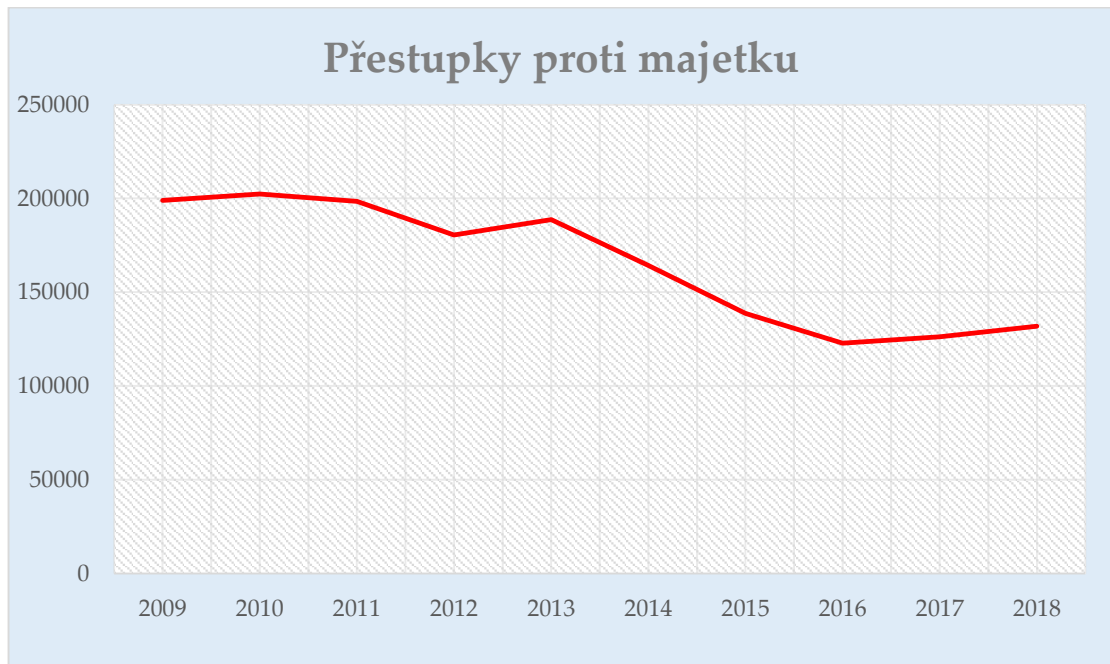
Graf 9 - Vývoj přestupků (mimo dopravních) evidovaných PČR a všech TČ 2008 – 2018 zdroj: PČR

Pro ucelení námi analyzované problematiky vývoje trestné činnosti byla vyhodnocena i data týkající se přestupkového jednání (vyjma přestupků na úseku dopravy). Data byla získána na základě žádosti dle zákona č. 106/1999. PČR má však k dispozici pouze data od roku 2009. Přesto byla tato použita v grafech 9 a 10.

V námi sledovaném období dochází v roce 2009 k výraznému vzestupu zjištěných přestupků, a to až do roku 2011, kdy je dosaženo maxima, které činilo 847 917 skutků. Po roce 2010 dochází ke střídavému poklesu a vzestupu zjištěných přestupků, od konce roku 2014 dochází k poklesu zjištěných přestupků, kdy následně bylo v roce 2017 dosaženo celkového minima zjištěných přestupků, které činilo 756 776 skutků. Po roce 2017 dochází k opětovnému navýšení přestupků na úroveň 788 954 skutků.

Graf 10 - Vývoj přestupků proti majetku evidovaných PČR 2008 – 2018 zdroj: PČR

V námi sledovaném období dochází v roce 2009 k poklesu zjištěných přestupků, a to až do roku 2012, kdy dochází k mírnému nárůstu na úroveň 188 736 skutků za rok 2013. Od konce roku 2013 dochází k lineárnímu poklesu až do roku 2016, kdy je dosaženo celkového minima, které je 122 842 skutků. Po roce 2016 dochází k opětovnému navýšení přestupků na úroveň 131 931 skutků. Maxima bylo dosaženo v roce 2010 a činilo 202 461 skutků.

5.2 Analýza HAZOP na vybranou trestnou činnost

Tabulka 28 - Analýza HAZOP zdroj: vlastní

Č.	Zdroj rizika - hrozba	Četnost (P)	Závažnost (S)	Výsledné riziko (R)
1	Násilná TČ	2	4	8
1.1	Vražda	2	5	10
1.2	Loupež	2	3	6
1.3	Ublížení na zdraví	2	4	8
1.4	Vydírání	2	3	6
1.5	Týrání osoby ve spol. obydlí	2	3	6
1.6	Týrání svěřené osoby	2	4	8
2	Mravnostní TČ	2	4	8
2.1	Znásilnění	2	4	8
2.2	Pohlavní zneužití	2	4	8
2.3	Kuplířství	1	3	3
3	Majetková TČ	7	2	14
3.1	Krádež prostá	5	2	10
3.2	Krádež vloupáním	3	2	6
4	Hospodářská TČ	3	3	9
5	Ostatní TČ	4	2	8

5.3 SWOT analýza současného systému vedení trestního řízení

Tabulka 29 - SWOT analýza zdroj: vlastní

Silné stránky (S)	Slabé stránky (W)
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Dozor SZ k probíhajícímu trestního řízení a udělování pokynů z jeho strany ➤ Rozdělení trestního řízení na přípravné řízení a hlavní líčení, kterým je zajištěna určitá míra kontroly ➤ Nezávislost PČR (přes různé formy ovlivňování ze strany různých subjektů) ➤ Nezávislost soudů ➤ Pevně stanovená pravidla trestního řízení daná příslušnou legislativou ➤ Možnost trestního stíhání právnických osob ➤ Možnost vedení úkonů v režimu utajení ➤ Možnost použití operativně pátracích prostředků ➤ Používání nástrojů z tr. řádu k dokazování (domovní prohlídky, prohlídky nebytových prostor, odposlechy, záznam telekomunikačního provozu, získávání informací od institucí, fyzických a právnických osob) za splnění příslušných podmínek 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Složitost trestního řízení ➤ Délka trestního řízení (u složitějších případů v řádu několika let) ➤ Množství administrativy zpracovávané ze strany PČR, OSZ a soudů ➤ Nedostatečná pružnost trestního řízení (kdy legislativa nestačí dostatečně pružně reagovat na nové skutkové podstaty tr. činů) ➤ Používání současného trestního řádu, který pochází z roku 1961, přestože dochází k jeho průběžné novelizaci, bylo by potřeba přijetí již léta avizovaného nového trestního řádu) ➤ Nutnost opakování některých úkonů prováděných v trestním řízení - například výslechů osob, kdy v některých případech je osoba k jedné věci vyslýchána vícekrát, v extrémním případě se může jednat o výslech dle §61 zák. č. 273/2008 Sb. (v rámci šetření dle § 158/1 tr.) následně dle § 158/6 tr. řádu (při prověřování věci dle

<ul style="list-style-type: none"> ➤ Možnost omezení osobní svobody (zatčení, zadržení, předvedení, případně zajištění) ➤ Přístup do různých evidencí (katastr nemovitostí, rejstřík trestů, evidence obyvatel, vozidel, adres atd.) ➤ Nově možnost vyžádání informací k osobám z centrálního reg. účtů (již není k zjištění účtů nutné oslovovat všechny banky) ➤ Možnost příslušníků postupovat v rámci policie na různé úrovni (obvodní oddělení, kriminální policie okresní úroveň, kriminální policie krajská úroveň a celorepublikové útvary) možnost změny problematiky ➤ Možnost mezinárodní spolupráce ➤ Využívání společných center, která umožňují provedení jednodušších úkonů, např. ověřování totožnosti bydliště atd. (v současné době využíváno ke komunikaci například Slovenskou republikou, Rakouskem, Polskem) ➤ Možnost zajištění výnosů z trestné činnosti nebo zajištění majetku jako náhradní hodnoty (v případě že se jedná o pachatele, který je majetný) 	<p>158/3 tr. řádu), protokol o výslechu svědka nebo obviněného (v případě vedeného vyšetřování ve věci), a poté nezřídka dochází k opakovanému výslechu osoby před soudem v průběhu hlavního líčení, a to aniž by osoba uváděla jakékoliv nové skutečnosti k věci, jde pouze o změny jejího procesního postavení ve věci</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Absence odborníků z žádaných odvětví (IT, účetnictví, daňová problematika, grafologie atd) u PČR, které není schopna v konkurenčním prostředí trhu práce získat ➤ Složitost spolupráce na nadnárodní úrovni ➤ Získávání potřebných informací od různých zahraničních subjektů (banky, provozovatelé telekomunikačních služeb, sociální sítě, atd.), v některých případech nakonec vůbec získány nejsou. (spolupráce funguje dobře pouze u problematiky drog, terorismu, dětské pornografie atd.)
--	---

Tabulka 29 SWOT analýza zdroj: vlastní

Příležitost (O)	Hrozby (T)
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Provedení potřebných legislativních změn (zpracování a přijetí nového trestního řádu), který bude optimálně odpovídat současným podmínkám a zohlední i současné technologie ➤ Snížení administrativní zátěže celého systému OČTŘ ➤ Zjednodušení trestního řízení a odstranění nutnosti opakování totožných úkonů, aby tyto byly prováděny buď ze strany PČR nebo v průběhu hlavního líčení před soudem ➤ Získání odborníků z různých oblastí pro PČR a jejich udržení ➤ Zlepšení vzájemné spolupráce mezi články OČTŘ a výměna získaných zkušeností ➤ Efektivní využívání moderních technologií v průběhu přípravného řízení (audio záznamy z výslechu, bez nutnosti provádění zápisu protokolu), v současné době probíhají výslechy formou videokonferenčních zařízení, ale přesto je prováděn zápis protokolů a výslechů) 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Nezvládnutí úkolů trestního řízení ➤ Průtahy v trestním řízení ze strany PČR ➤ Zdlouhavé řízení před soudem. ➤ Vyplácení odškodného ze strany Ministerstva spravedlnosti v případech neoprávněného stíhání osob, nebo z důvodu neúměrně dlouhé doby trestního stíhání ➤ Nejednotnost postupů OČTŘ, kdy v různých krajích a okresech jsou značné rozdíly ve způsobu vedení tr. řízení ➤ Direktivní nařizování různých postupů v rámci přípravného řízení ze strany vedoucích pracovníků, v rámci vykazování činnosti a statistiky (například nařízení využití videokonferenčního zařízení k provádění výslechů bez zohlednění konkrétních okolností případu) ➤ Procesní nedostatky při získávání důkazů (například nedostatečně zdůvodněná neodkladnost prováděných úkonů, nebo kopírování těchto

<ul style="list-style-type: none">➤ Možnost vychovat a zacvičit nové odborníky ze základny vlastních zaměstnanců nebo příslušníků➤ Využívání různých studijních programů zaměstnanci a příslušníky, kdy těmto je poskytováno studijní volno	<p>odůvodnění napříč OČTR)</p> <p>takto získané důkazy nelze poté již použít</p>
--	--

5.4 Vyhodnocení hypotéz

Hypotéza č. 1: „*předpokládáme, že v námi sledovaném období od 01. 01. 2008 do 31. 12. 2018 došlo k celkovému snížení trestné činnosti minimálně o 45%*“.

S touto hypotézou souvisí zejména součtová Tabulka 22, v níž je uvedena trestná činnost za období 01. 01. 2008 – 31. 12. 2018.

V analýze provedené na základě námi upravených statistických dat, která jsou v původní podobě veřejně dostupná na webových stránkách PČR, jsme zjišťovali, zda za námi sledované období od 01. 01. 2008 do 31. 12. 2018 došlo ke snížení celkového počtu zjištěných trestných činů minimálně o 45%.

Po celé námi sledované období počet všech zjištěných trestných činů na území ČR má mezi lety 2008 až 2010 sestupnou tendenci. Celkového maxima za námi sledované období bylo dosaženo v roce 2008, kdy bylo zjištěno celkem 343 799 trestných činů. V období 2010 až 2014 dochází ke střídavému vzestupu a poklesu zjištěné trestné činnosti. Zde bylo maxima dosaženo v roce 2013 s hodnotou 325 366 trestných činů. Od roku 2014 dochází ke stabilnímu poklesu trestné činnosti, kdy bylo v roce 2018 dosaženo celkového minima, v tomto roce bylo zjištěno celkem 192 405 trestných činů. Tedy za námi zjištěné maximum zjištěnému v roce 2008 oproti minimu v roce 2018 došlo k poklesu nápadu trestné činnosti celkem o 59,13%. Průběh byl pro přehlednost graficky znázorněn v Grafu 1.

Na základě námi provedené analýzy lze konstatovat, že hypotéza č. 1 se potvrdila.

Hypotéza č. 2: „*předpokládáme, že vývoj trestné činnosti v námi sledovaném období od 01. 01. 2008 do 31. 12. 2018 byl ovlivněn vývojem nezaměstnanosti na území ČR*“.

S touto hypotézou souvisí zejména tabulky 22, 23 a 25, v níž jsou uvedena data za období 01. 01. 2008 – 31. 12. 2018.

V analýze provedené na základě námi upravených statistických dat, která jsou v původní podobě veřejně dostupná na webových stránkách Úřadu práce ČR, jsme zjišťovali, zda za námi sledované období od 01. 01. 2008 do 31. 12. 2018 byl vývoj trestné činnosti ovlivněn vývojem nezaměstnanosti na území ČR.

V námi sledovaném období dochází v roce 2008 k výraznému vzestupu nezaměstnanosti, a to až do roku 2010, kdy je dosaženo maxima, které činilo 9%. Po roce 2010 dochází ke střídavému poklesu a vzestupu nezaměstnanosti, od konce roku 2014 dochází k lineárnímu poklesu nezaměstnanosti, kdy následně bylo v roce 2018 dosaženo celkového minima nezaměstnanosti tvořeného hodnotou 3,1%. Vývoj trestné činnosti za sledované období byl popsán výše u vyhodnocení hypotézy č. 1.

Na základě získaných a analyzovaných dat jsme provedli porovnání pomocí korelační analýzy. Provedeným výpočtem Pearsonova korelačního koeficientu „*r*“, jsme zjistili hodnotu **0,7622**, **jedná se o velmi vysokou míru korelace**. Na základě námi provedené analýzy lze tedy tvrdit, že vývoj trestné činnosti za sledované období byl z velmi vysoké míry ovlivněn vývojem nezaměstnanosti na území ČR za totéž období. Vývoj trestné činnosti a majetkové trestné činnosti byl pro přehlednost graficky znázorněn v grafech 1, 3 a vývoj nezaměstnanosti v Grafu 8.

Na základě námi provedené analýzy lze konstatovat, že hypotéza č. 2 se potvrdila.

Hypotéza č. 3: „*předpokládáme, že v námi sledovaném období od 01. 01. 2008 do 31. 12. 2018 byl vývoj objasňenosti pozitivně ovlivněn vývojem celkového počtu zjištěných trestných činů*“.

S touto hypotézou souvisí zejména součtová tabulky 22 a 26, ve kterých je uvedena trestná činnost a objasňenost za období 01. 01. 2008 - 31. 12. 2018.

V analýze provedené na základě námi upravených statistických dat, která jsou v původní podobě veřejně dostupná na webových stránkách PČR, jsme zjišťovali, zda za námi sledované období od 01. 01. 2008 do 31. 12. 2018 byl vývoj objasňenosti ovlivněn celkovým počtem zjištěných trestných činů.

Po celé námi sledované období dochází ke střídavému vzestupu a poklesu celkové objasňenosti trestné činnosti. V období 2008 až 2015 dochází ke vzestupu objasňenosti, maxima za námi sledované období bylo dosaženo v roce 2015, kdy celková objasňenost byla na úrovni 51%. Po roce 2015 dochází k opětovnému poklesu objasňenosti na úroveň 47% za roky 2016 a 2017, následně v roce 2018 dochází k drobnému zvýšení objasňenosti na úroveň 48%. Vývoj trestné činnosti byl popsán u hypotézy č. 1.

Na základě získaných a analyzovaných dat jsme provedli porovnání pomocí korelační analýzy. Provedeným výpočtem Parsonova korelačního koeficientu „r“, jsme zjistili hodnotu **-0,7397, jedná se o velmi vysokou míru negativní korelace**. Na základě námi provedené analýzy lze tedy tvrdit, že vývoj objasňenosti za sledované období byl z velmi vysoké míry negativně ovlivněn vývojem

celkového počtu zjištěných trestných činů na území ČR za totéž období. Vývoj objasňenosti byl pro přehlednost graficky znázorněn v Grafu 7 a vývoj TČ v Grafu 1.

Na základě námi provedené analýzy lze konstatovat, že hypotéza č. 3 se nepotvrdila.

Hypotéza č. 4: *„Předpokládáme, že u zvolených druhů trestné činnosti a konkrétních trestných činů, vybraných na základě námi provedené analýzy dat a jejího vyhodnocení, bude následně provedenou analýzou HAZOP zjištěné výsledné riziko klasifikováno maximálně jako střední, které je přijatelné, a není nutno tedy zvažovat přijetí preventivních opatření“.*

S touto hypotézou souvisí Tabulka 28, v níž byla provedena analýza HAZOP.

V analýze HAZOP, provedené na základě námi provedené analýzy statistických dat týkajících se trestné činnosti na území ČR a jejího vyhodnocení, jsme zjišťovali, zda bude výsledné riziko klasifikováno maximálně jako střední riziko, které je přijatelné, a není nutno tedy zvažovat přijetí preventivních opatření.

Provedenou analýzou HAZOP byla pro skupinu násilné trestné činnosti zjištěna hodnota výsledného rizika „R“ ve střední výši, a to 8. Pro zvlášť závažný zločin vraždy dle § 140 trestního zákoníku byla zjištěna hodnota výsledného rizika „R“ ve střední výši, a to 10. Pro loupež dle § 173 trestního zákoníku byla zjištěna hodnota výsledného rizika „R“ ve střední výši, a to 6. Pro těžké ublížení na zdraví dle § 145 trestního zákoníku a ublížení na zdraví dle § 146 trestního

zákoníku byla zjištěna hodnota výsledného rizika „R“ ve střední výši, a to 8. Pro vydírání dle § 17 trestního zákoníku byla zjištěna hodnota výsledného rizika „R“ ve střední výši, a to 6. Pro týrání osoby ve společném obydlí dle § 199 trestního zákoníku byla zjištěna hodnota výsledného rizika „R“ ve střední výši, a to 6. Pro týrání svěřené osoby dle § 198 trestního zákoníku byla zjištěna hodnota výsledného rizika „R“ ve střední výši, a to 6.

Pro skupinu mravnostních trestných činů byla zjištěna hodnota výsledného rizika „R“ ve střední výši, a to 8. Pro znásilnění dle § 185 trestního zákoníku byla zjištěna hodnota výsledného rizika „R“ ve střední výši, a to 8. Pro pohlavní zneužití dle § 187 trestního zákoníku byla zjištěna hodnota výsledného rizika „R“ ve střední výši, a to 8. Pro kuplířství dle § 187 trestního zákoníku byla zjištěna hodnota výsledného rizika „R“ v nízké výši, a to 3.

Pro skupinu majetkových trestných činů byla zjištěna hodnota výsledného rizika „R“ ve střední výši, a to 14. Pro krádež prostou dle § 205 trestního zákoníku byla zjištěna hodnota výsledného rizika „R“ ve střední výši, a to 10. Pro krádež vloupáním dle § 205 trestního zákoníku byla zjištěna hodnota výsledného rizika „R“ ve střední výši, a to 6.

Pro skupinu hospodářských trestných činů byla zjištěna hodnota výsledného rizika „R“ ve střední výši, a to 9.

Pro skupinu ostatních trestných činů byla zjištěna hodnota výsledného rizika „R“ ve střední výši, a to 8.

Tedy námi provedenou analýzou HAZOP bylo zjištěno, že pro všechny zvolené skupiny TČ a konkrétní TČ bylo výslednou mírou rizika „R“ riziko v maximální úrovni střední, které je přijatelné, a není nutno tedy zvažovat přijetí preventivních opatření.

Na základě námi provedené analýzy lze konstatovat, že hypotéza č. 4 se potvrdila.

5.5 Návržená opatření pro praxi OČTŘ

Pro stávající praxi orgánů činných v trestním řízení doporučujeme změny týkající se převážně části PČR zabývající se vedením trestního řízení. Důvodem je, že právě policie vede přípravné řízení, jde o fázi prověřování a vyšetřování. Při této činnosti je nad policejním orgánem prováděn dozor příslušného státního zastupitelství. Přesto je většina úkonů prováděna právě příslušníky PČR, jedná se o provádění výslechů osob, zajišťování důkazních prostředků, zajišťování výnosů z trestné činnosti nebo náhradních hodnot. Pokud nejsou tyto činnosti dostatečně kvalitně provedeny, dochází poté k narušení celého trestního řízení. Pravděpodobnost řádného objasnění věci, odškodnění poškozených (ze zajištěných výnosů trestné činnosti nebo majetku pachatele), případně odsouzení pachatele výrazně klesají.

Pro policii by se změny nejvíce měly týkat stabilizování současného policejního sboru tak, aby v něm setrvali příslušníci s praxí, a to na úrovni obvodních oddělení a kriminální služby v různých stupních. Důvodem je předávání získaných zkušeností novým kolegům, protože ty jsou pak neocenitelným zdrojem, který usnadní a zefektivní jejich pozdější výkony.

Policie by také měla být schopna na trhu práce konkurovat soukromému sektoru na současném trhu práce a nabírat schopné nováčky z různých oblastí, například odborníky z oblasti informatiky, ekonomiky, práva, atd. A následně si takto získané lidi udržet.

Velká část dalších změn je spojena s případnou změnou příslušné legislativy. Ale ve výsledku by vedla ke značnému snížení administrativní zátěže policistů. Například se jedná o odstranění nutnosti provádět opakované výslech osob jen z důvodu změny jejich procesního postavení nebo změny fáze trestního

řízení. V těchto případech se velice často stává, že jedna a též osoba je vyslýchána opakovaně k jedné věci několikrát. Například ve fázi šetření na úřední záznam o podaném vysvětlení dle § 61 zák. č. 273/2008 Sb., poté dojde k zahájení úkonů trestního řízení dle § 158/3 tr. řádu a osoba je opět vyslechnuta k téže věci na úřední záznam o podaném vysvětlení dle §158/6 tr. řádu. Poté je zahájeno trestní stíhání dle § 160/1 tr. řádu a osoba je vyslechnuta na protokol o výsledku svědka. A po podání obžaloby ze strany státního zastupitelství se v některých případech stává, že je ještě opětovně nucena učinit výpověď před soudem. Přitom ve většině případů jsou výsledky téměř totožné a osoba nesdělí k věci žádné nové skutečnosti.

V celém systému trestního řízení by bylo do značné míry možno používat novodobé technologie, kdy v těchto případech by nebylo nutné provádět zápisy prováděných výsledků, postačilo by provedení audio záznamu nebo videozáznamu z výsledku a osobu podepsané poučení a záznam o provedeném výsledku. V současné době jsou sice používány videokonferenční zařízení, ale přestože takovéto výsledky jsou nahrávány a osoba vyslýcháného jej nepodepisuje, je stále při výsledku prováděn i zápis nebo přepis ze strany policisty.

Jako opatření pro současný systém OČTŘ tedy na základě vyhodnocení provedených analýz navrhujeme dokončení již po dlouhou dobu avizovaného nového trestního řádu, který slibuje zjednodušení a urychlení vedení trestního řízení. Dalšími navrhovanými opatřeními je zvážení zakomponování nových technologií do takto přijaté legislativy, aby došlo ke zjednodušení prováděných úkonů a ne jen k jejich zdvojení, a zjednodušení výsledků osob tak, aby nemusely být prováděny opakovaně.

Mělo by dojít ke stabilizaci současné policie a jejímu rozvoji. Na mysli máme získávání nových odborníků z různých oblastí a jejich udržení, zlepšení vzájemné výměny zkušeností napříč OČTR.

Použitím těchto změn dojde k zefektivnění celého systému OČTR a zrychlení vedeného trestního řízení, což ve výsledku bude mít s největší pravděpodobností dopad na dosažené výsledky. Druhotným dopadem je pravděpodobné snížení administrativy, tedy policisté budou mít více času na řešení závažnějších skutků a prevenci trestné činnosti. Dobře nastaveným systémem prevence a odhalování trestné činnosti bude poté zvýšena i samotná bezpečnost obyvatel, neboť dojde ke snížení trestné činnosti a jejích následků.

6 DISKUZE

V této kapitole diplomové práce se zaměříme na provedení komparace námi zjištěných údajů a jejich vzájemných souvislostí s výsledky jiných prací, studií, odbornou literaturou, zákony a ostatními normami vztahujícími se k trestné činnosti, jejím pachatelům, obětem a o dalším zúčastněným osobám.

Dále se budeme zabývat dopadem této námi analyzované problematiky na bezpečnost obyvatel. Polemiku a diskuzi v této diplomové práci budeme věnovat námi navrženým hypotézám a rozboru výsledků námi provedených analýz.

Hlavní část diplomové práce je tvořena kvantitativním výzkumem, který jsme rozdělili do tří podkapitol, v nichž jsme prezentovali výsledky námi provedených analýz.

První podkapitola se věnuje provedené analýze vývoje trestné činnosti na území ČR, pro tuto analýzu jsme využili námi zpracovaná data ze statistik trestné činnosti za jednotlivé roky 2008 - 2018 zveřejňovaná v původní podobě ze strany PČR, která jsou veřejně dostupná na internetových stránkách policie.

V druhé podkapitole se věnujeme provedení analýzy rizik HAZOP, pro tuto analýzu jsme použili výstupní data z námi provedené analýzy vývoje trestné činnosti uvedené v tabulkách 6 - 21 a pro přehlednost dosazená do grafů 1 - 10, výsledně provedená analýza rizik HAZOP je uvedena v Tabulce 28.

Třetí podkapitola se zabývá zpracováním SWOT analýzy současného systému vedení trestního řízení ze strany OČTŘ, výsledně provedená SWOT analýza je uvedena v Tabulce 29.

Cílem námi zpracovaných analýz bylo potvrzení nebo vyvrácení námi stanovených hypotéz. Celkem byly definovány čtyři hypotézy. Následně budou tyto hypotézy a výsledky provedených analýz podrobněji rozebrány, komparovány a obhájeny.

Hypotéza č. 1: „*předpokládáme, že v námi sledovaném období od 01. 01. 2008 do 31. 12. 2018 došlo k celkovému snížení trestné činnosti minimálně o 45%*“ **byla potvrzena**, a to prostřednictvím provedené analýzy vývoje trestné činnosti na území ČR, pro níž byla použita námi zpracovaná data ze statistik trestné činnosti za jednotlivé roky 2008 - 2018 zveřejňovaná v původní podobě ze strany PČR, a která jsou veřejně dostupná na internetových stránkách policie. V analýze jsme zjišťovali, zda za námi sledované období od 01. 01. 2008 do 31. 12. 2018 došlo ke snížení celkového počtu zjištěných trestných činů minimálně o 45%.

Po celé námi sledované období počet všech zjištěných trestných činů na území ČR má mezi lety 2008 až 2010 sestupnou tendenci. Celkového maxima za námi sledované období bylo dosaženo v roce 2008, kdy bylo zjištěno celkem 343 799 trestných činů. V období 2010 až 2014 dochází ke střídavému vzestupu a poklesu zjištěné trestné činnosti. Zde bylo maxima dosaženo v roce 2013 s hodnotou 325 366 trestných činů. Od roku 2014 dochází ke stabilnímu poklesu trestné činnosti, kdy bylo v roce 2018 dosaženo celkového minima, v tomto roce bylo zjištěno celkem 192 405 trestných činů. Tedy za námi zjištěné maximum zjištěnému v roce 2008 oproti minimu v roce 2018 došlo k poklesu nápadu trestné činnosti celkem o 59,13%. Námi stanovená hypotéza tedy byla potvrzena, přesto lze získaná data podrobněji analyzovat a pokusit se je interpretovat, čímž dosáhneme ucelenějšího pohledu na tuto problematiku.

Pro začátek se budeme věnovat skupinám trestných činů, a to násilné TČ, mravnostní TČ, majetkové TČ, hospodářské TČ a ostatní TČ. U těchto skupin byla také zpracována analýza vývoje, kterou bylo zjištěno, že v námi sledovaném období dochází u jednotlivých druhů trestné činnosti na území ČR mezi lety 2008 až 2018 k výkyvům. U hospodářské TČ dochází od roku 2008 k poklesu až do roku 2013, kde je zaznamenán opětovný nárůst přetrvávající i v roce 2014, poté dochází ke stabilnímu poklesu. U násilné trestné činnosti dochází od roku 2008 k poklesu, který je přerušen v roce 2010, kdy je zaznamenán nárůst přetrvávající i v roce 2011, poté dochází ke stabilnímu poklesu. Hospodářská a násilná TČ se ve výsledku za celé období snížila. U ostatní trestné činnosti dochází k nárůstu, který svého maxima dosáhl v roce 2013, poté došlo k opětovnému poklesu, přesto v celkovém měřítku došlo ve sledovaném období k nárůstu tohoto druhu TČ. U mravnostní trestné činnosti dochází za námi sledované období k lineárnímu nárůstu zjištěných TČ. Zbývajícím druhem je majetková trestná činnost, u níž dochází na území ČR mezi lety 2008 až 2018 k výkyvům, kdy maxima dosáhla v roce 2013, poté dochází k výraznému poklesu, který se stabilizuje v roce 2016, po kterém je pokles tohoto druhu TČ již jen velmi mírný. Přesto majetková trestná činnost ve srovnání se zbylými druhy TČ tvoří významnou část veškeré páchané trestné činnosti za sledované období na území ČR. A právě pokles tohoto druhu TČ výrazně ovlivnil celkový vývoj trestné činnosti. Z tohoto důvodu jsme zjišťovali, zda nedošlo k přesunu trestné činnosti do oblasti spáchaných přestupků. Pro účely této práce jsme se zabývali všemi přestupky, které byly evidovány ze strany PČR, a to bez ohledu na skutečnost zda byly objasněny a následně oznámeny příslušnému správnímu orgánu. Pouze jsme z takto zjištěných přestupků vyloučili přestupky v dopravě, protože tyto nemají přímou souvislost s trestnou činností. V současném systému funguje registr přestupků, který je obdobou rejstříku trestů, a jsou v něm zaznamenávány přestupky spáchané konkrétní osobou. Tento systém však nelze využít k získání námi požadovaných dat, neboť systém

funguje teprve něco přes dva roky. Dále do tohoto systému jsou zapisovány pouze přestupky, které byly objasněny a oznámeny, systém tedy nezahrnuje přestupky, které byly odloženy jako neznámé. Získaná data byla vyžádána pouze od PČR, ta zpracovává jejich valnou většinu. Přesto takto zjištěná data nejsou kompletní, některé městské policie také zpracovávají a odkládají neznámé přestupky, ale neexistuje žádný jednotný systém, v němž by bylo možno tato data získat. Data od PČR byla poskytnuta na základě žádosti dle zákona č. 106/1999 Sb. Policie ČR disponuje přehledem až od začátku roku 2009. Provedenou analýzou těchto dat jsme zjistili, že v období po roce 2009 dochází k výraznému vzestupu zjištěných přestupků, a to až do roku 2011, kdy je dosaženo maxima, které činilo 847 917 skutků. Po roce 2010 dochází ke střídavému poklesu a vzestupu zjištěných přestupků, od konce roku 2014 dochází k poklesu zjištěných přestupků, kdy následně bylo v roce 2017 dosaženo celkového minima zjištěných přestupků, které činilo 756 776 skutků. Po roce 2017 dochází k opětovnému navýšení přestupků na úroveň 788 954 skutků.

U přestupků proti majetku v námi sledovaném období dochází po roce 2009 k poklesu zjištěných přestupků, a to až do roku 2012, kdy dochází k mírnému nárůstu na úroveň 188 736 skutků za rok 2013. Od konce roku 2013 dochází k lineárnímu poklesu až do roku 2016, kde je dosaženo celkového minima, které je 122 842 skutků. Po roce 2016 dochází k opětovnému navýšení přestupků na úroveň 131 931 skutků. Maxima bylo dosaženo v roce 2010 a činilo 202 461 skutků.

Na základě získaných a analyzovaných dat jsme provedli porovnání pomocí korelační analýzy. Provedeným výpočtem Pearsonova korelačního koeficientu „r“, jsme zjistili hodnotu **0,3136**, **jedná se o střední míru korelace**. Na základě námi provedené analýzy lze tedy tvrdit, že vývoj všech přestupků (vyjma dopravních)

za sledované období byl pouze středně ovlivněn vývojem trestné činnosti na území ČR za totéž období.

Na základě získaných a analyzovaných dat jsme provedli porovnání pomocí korelační analýzy. Provedeným výpočtem Pearsonova korelačního koeficientu „r“, jsme zjistili hodnotu **0,3521, jedná se o střední míru korelace**. Na základě naší provedené analýzy lze tedy tvrdit, že vývoj přestupků proti majetku za sledované období byl pouze středně ovlivněn vývojem krádeží prostých na území ČR za totéž období.

Provedenou korelační analýzou jsme zjistili, že nárůst všech přestupků a přestupků proti majetku ovlivnil vývoj trestné činnosti pouze středně, lze tedy tvrdit, že tento vývoj byl z větší části ovlivněn jinými faktory.

Ve většině literatury týkající se kriminality je páchaní trestné činnosti mimo jiné spojováno s finanční situací ve společnosti, což například uvádějí ve svých publikacích JANDOUREK, J.[1], TOMÁŠEK, J. [3], SCHEINOST, Miroslav[12].

Námi analýzou zjištěné skutečnosti popsané výše těmito závěry zcela neodpovídají, neboť právě v roce 2008 vzniká ekonomická krize, která postupně přerůstá do celosvětové finanční krize, která vrcholí v letech 2010 až 2011.[44] Což obecně řečeno znamená, že i česká společnost byla vystavena jí způsobeným negativním vlivům. Předpoklad zde však potvrzen nebyl, trestná činnost se i nadále snižovala, a to až do počátku roku 2011. Zde došlo pouze k nepatrnému zvýšení trestné činnosti. Vliv zde mohlo mít více faktorů, například škrty v rozpočtu schválené vládou v roce 2010, které byly velice restriktivní zejména vůči PČR a jejím příslušníkům. Škrty výrazně zasáhly rozpočet PČR, která tak musela omezit své výdaje. Častým opatřením bylo například direktivní nařízení počtu ujetých kilometrů na jednu hlídku nebo článek. Takovýchto opatření bylo použito více a týkala se různých oblastí

důležitých pro běžnou činnost PČR. Tím byla mimo jiné zasažena preventivní činnost PČR a možnost vyhodnocování některých důkazních prostředků (u nichž nebyla předem jista kladná identifikace pachatele, například identifikace na základě genetiky).

Skokové navýšení páchané trestné činnosti za rok 2013 oproti roku 2012 o 20 838 skutků, které lze označit vzhledem k předchozímu vývoji za výrazné a nezvyklé, lze spojovat z amnestií prezidenta republiky z ledna 2013. Na jejím základě došlo mimo jiné k masivnímu propouštění z českých věznic, odkud bylo po vyhlášení amnestie do 04. 03. 2013 postupně propuštěno celkem 29 081 odsouzených osob.[45] Někteří z těchto odsouzených byli právě recidivisty opakovaně odsouzenými za majetkovou trestnou činnost. Právě takto masivní kumulace osob páchajících trestnou činností mohla způsobit uvedené výrazné navýšení zjištěných TČ.

K samotným datům týkajícím se kriminality, do nichž jsou zahrnuty zjištěné trestné činy i přestupky, je nutné uvést, že se jedná pouze o činy zjištěné.

Jak uvádějí například Novotný a Zapletal, tyto údaje se týkají pouze takové kriminality, která byla OČTŘ oznámena nebo byla ze strany těchto orgánů odhalena a poté do zmíněných statistik zaevidována.[10] Kuchta, Válková a kol. označují údaje ze statistik PČR pouze za registrovanou kriminalitu.[46]

V jedné z odborných studií zpracovaných MacDonaldem je důraz kladen na skutečnost, že mimo oficiálně registrovaných trestných činů lze hovořit i o takzvaném temném čísle kriminality. Tento pojem zde definuje jako „rozdíl mezi počtem oficiálně zaznamenaných trestných činů a tím, který je skutečně spáchán“.[47] U trestných činů, které do oblasti latentní kriminality spadají, nelze jednoznačně stanovit jejich počty. Proto mohou být výsledky výzkumů

do jisté míry relativní. Tento problém se ale týká pouze malé části trestných činů.[10]

Z výše uvedené literatury vyplývá, že je zde určitá míra latence, neboť ne všechny spáchané skutky jsou oznámeny nebo zjištěny, a to z různých důvodů. Jedním je neochota samotných poškozených věc řešit, například ze strachu, studu (většinou se týká mravnostní TČ), nedůvěry v objasnění věci a náhrady škody, nechuti obětovat čas (většinou se týká bagatelních trestných činů s malou škodou nebo přestupků).

Dále se v čím dál větší míře při páchaní TČ využívá dostupnosti moderních technologií, které znesnadňují odhalení páchané TČ, například různé druhy šifrování (zpráv a hovorů).

Také se mění struktura páchané trestné činnosti, která se stále více přesouvá do kyberprostoru. Jedná se o různé druhy podvodů, vydírání, šíření dětské pornografie, porušování autorských práv atd., k činnosti je i stále více využíváno sofistikovaných nástrojů, například různé programy na zakrytí skutečné IP adresy pachatele. Pro některé z druhů závažné kriminality je využíváno speciálních sítí označovaných jako Deepweb nebo Darknet. Kyberkriminalita navíc není jako ta běžná omezena vlastními hranicemi států a může být páchána téměř odkudkoliv. Všechny tyto faktory výrazně ovlivňují schopnost policejních orgánů ji odhalit a úspěšně vyšetřit.

Hypotéza č. 2: „*předpokládáme, že vývoj trestné činnosti v námi sledovaném období od 01. 01. 2008 do 31. 12. 2018 byl ovlivněn vývojem nezaměstnanosti na území ČR*“ **byla potvrzena**, a to prostřednictvím korelační analýzy, pro níž byla použita námi zpracovaná data ze statistik trestné činnosti

za jednotlivé roky 2008 - 2018 zveřejňovaná a veřejně dostupná na internetových stránkách policie. Dalším zdrojem dat byla analýza vývoje nezaměstnanosti, pro níž byla použita námi zpracovaná data za jednotlivé roky 2008 – 2018, která jsou v původní podobě veřejně dostupná na internetových stránkách Úřadu práce ČR. Provedenou korelační analýzou jsme zjišťovali, zda byl vývoj trestné činnosti v námi sledovaném období od 01. 01. 2008 od 31. 12. 2018 ovlivněn vývojem nezaměstnanosti na území ČR.

V námi sledovaném období dochází v roce 2008 k výraznému vzestupu nezaměstnanosti, a to až do roku 2010, kdy je dosaženo maxima, které činilo 9%. Po roce 2010 dochází ke střídavému poklesu a vzestupu nezaměstnanosti, od konce roku 2014 dochází k lineárnímu poklesu nezaměstnanosti, kdy následně bylo v roce 2018 dosaženo celkového minima nezaměstnanosti tvořeného hodnotou 3,1%. Vývoj trestné činnosti již byl popsán u hypotézy č. 1

Na základě získaných a analyzovaných dat jsme provedli porovnání pomocí korelační analýzy. Provedeným výpočtem Paersonova korelačního koeficientu „r“, jsme zjistili hodnotu **0,7622**, **jedná se o velmi vysokou míru korelace**. Na základě námi provedené analýzy lze tedy tvrdit, že vývoj trestné činnosti za sledované období byl z velmi vysoké míry ovlivněn vývojem nezaměstnanosti na území ČR za totéž období.

Mimo samotné nezaměstnanosti je vývoj trestné činnosti ovlivněn také dalšími faktory, například prostředím, kulturní oblastí, sociálním prostředím atd. Hypotézu č. 2 jsme stanovili po zohlednění námi sledovaného období od 01. 01. 2008 do 31. 12. 2018. Toto období nás zaujalo svým rozsahem a také skutečností, že právě v tomto období došlo k celosvětové hospodářské krizi, která se projevila výrazným nárůstem nezaměstnanosti. Ve stejném období postupně odezněla. Současná ekonomická situace je dokonce lepší než na počátku

hospodářské krize. Nezaměstnanost je nejnižší za sledované období, dokonce výrazně nižší, než byla před počátkem hospodářské krize.

Obecně lze tedy naše závěry týkající se námi stanovené hypotézy č. 2 spojit se závěry autorů zabývajících se kriminalitou, z nichž jsme čerpali v teoretické části této diplomové práce. Ve většině publikací je právě nezaměstnanost uváděna jako jedna z hlavních příčin páčání trestné činnosti.

Hypotéza č. 3: „*předpokládáme, že v námi sledovaném období od 01. 01. 2008 do 31. 12. 2018 byl vývoj objasněnosti pozitivně ovlivněn vývojem celkového počtu zjištěných trestných činů*“ **nebyla potvrzena**, a to prostřednictvím korelační analýzy, pro níž byla použita námi zpracovaná data ze statistik trestné činnosti za jednotlivé roky 2008 - 2018 zveřejňovaná v původní podobě ze strany PČR, která jsou veřejně dostupná na internetových stránkách policie. Provedenou korelační analýzou jsme zjišťovali, zda byla objasněnost v námi sledovaném období od 01. 01. 2008 od 31. 12. 2018 pozitivně ovlivněna vývojem trestné činnosti na území ČR, respektive snižujícím se počtem zjištěných skutků.

Po celé námi sledované období dochází ke střídavému vzestupu a poklesu celkové objasněnosti u trestné činnosti. V období 2008 až 2015 dochází ke vzestupu objasněnosti, maxima za námi sledované období bylo dosaženo v roce 2015, kdy celková objasněnost byla na úrovni 51%. Po roce 2015 dochází k opětovnému poklesu objasněnosti na úroveň 47% za roky 2016 a 2017, následně v roce 2018 dochází k drobnému zvýšení objasněnosti na úroveň 48%.

Na základě získaných a analyzovaných dat jsme provedli porovnání pomocí korelační analýzy. Provedeným výpočtem Paersonova korelačního koeficientu „*r*“, jsme zjistili hodnotu **-0,7397**, **jedná se o velmi vysokou míru negativní korelace**.

Na základě námi provedené analýzy lze tedy tvrdit, že vývoj objasněnosti za sledované období byl z velmi vysoké míry negativně ovlivněn vývojem celkového počtu zjištěných trestných činů na území ČR za totéž období.

Zoubková a kol. definují objasněnost kriminality jako stav, kdy OČTŘ u jím prověřovaného trestného činu získal tolik důkazů, že bylo možno proti konkrétnímu pachateli zahájit trestní stíhání. Ze strany PČR je ke statistickým účelům týkajícím se trestné činnosti využívána míra objasněnosti trestné činnosti. Jedná se o podíl trestných činů, které byly označeny za objasněné k celkovému počtu ve stejném období zjištěných skutků.[3] [48]

Velmi často je ukazatel objasněnosti prakticky využíván nejen za účelem statistiky kriminality a hledání opatření k zmírnění dopadů na společnost. Využívá se k posuzování práce PČR. Objasněnost u některých skupin trestných činů je výrazně nižší. Problémem je také nízká objasněnost v hustě zalidněných oblastech. Tento ukazatel významně ovlivňuje veřejnost v případě její důvěry vůči policii, také ale v případě volby lokality k bydlení nebo realizaci podnikatelských aktivit.[3]

Výše citovaná literatura se vesměs shoduje se závěry, k nimž jsme v naší práci dospěli, neboť námi provedenou korelační analýzou byla zjištěna velmi vysoká míra negativní korelace, z čehož vyplývá, že objasněnost je negativně ovlivněna celkovým počtem zjištěných skutků. Nabízí se zde hned několik možných vysvětlení skutečnosti, že objasněnost nestoupá v závislosti na úbytku zjištěných trestných činů. Jedno z těchto vysvětlení se váže na námi zpracovanou hypotézu č. 2, týkající se vzájemné provázanosti nezaměstnanosti a trestné činnosti. K největšímu úbytku zjištěné trestné činnosti dochází u skupiny majetkových TČ, konkrétně u krádeží prostých. Přestože majetková kriminalita má obecně nejnižší míru objasněnosti, docházelo zde i ke skutkům, které v praxi prakticky

objasňovat nebylo zapotřebí, neboť zde byl pachatel znám od prvopočátku. Jednalo se zejména o drobné krádeže v obchodech, při nichž byl pachatel přistižen na místě ostrahou nebo o pachatele zachycené bezpečnostními kamerami při takovém jednání. Ve většině případů se jednalo o pachatele, které policisté velmi dobře identifikovali dle místní a osobní znalosti, a nebyl je tedy problém dle kamerových záznamů později ztotožnit. Většina takových pachatelů odcizila zboží v hodnotě nedosahující částky 5.000,-Kč požadované trestním zákoníkem ke kvalifikování skutku jako přečinu krádež dle § 205/1a tr. zákoníku. Ale protože již byli v posledních třech letech pro takové jednání odsouzeni nebo potrestáni, jednalo se o recidivu, tedy přečin krádeže § 205/2 tr. zákoníku. Tříletá lhůta pro recidivu se však těmto osobám přerušuje nepodmíněným výkonem trestu. Někteří takoví recidivisté krádeže páchali opakovaně i několikrát v týdnu, a to většinou ve stejné lokalitě. Za tyto skutky byli nejprve soudem trestáni podmíněčně. Až po několika podmíněných trestech (z osobní zkušenosti vím, že někdy přesáhl počet takových podmíněčných trestu i deset po sobě jdoucích) byla osoba potrestána nepodmíněně k výkonu trestu. Policejním orgánem jsou takové skutky vedeny ve zkráceném přípravném řízení. Tyto recidivisté ve velké míře zvyšovali obvodním nebo místním oddělením objasněnost. V roce 2013 se na tyto osoby vztahovala již zmiňovaná amnestie prezidenta republiky. Od jejího vyhlášení se na tyto osoby muselo hledět jako na netrestané, a přestože opětovně odcizily majetek, nemohlo být odcizení v hodnotě pod 5.000,-Kč posuzováno jako krádež § 205/2 tr. zákoníku. Jednalo se pouze o přestupek proti majetku.

Také zlepšující se ekonomická situace ve společnosti, a na ní závislé snižování nezaměstnanosti, způsobilo značné snížení těchto trestných činů až na jejich současné minimum. Přesto u skutků, které jsou obecně řečeno neobjasnitelné, k žádné výrazné změně nedochází. Výsledkem je skutečnost, že objasněnost se zvyšuje jen nepatrně. Je zřejmé, že policisté mají díky snížení TČ větší prostor

pro její odhalování a úspěšné vyřešení. Přesto zůstává velká míra skutků neobjasněná.

Další skutečností je samotná změna struktury páchané trestné činnosti, kdy pachatelé využívají stále sofistikovanější způsoby páchaní trestné činnosti. Policie také řeší své vlastní vnitřní problémy, kdy po opakovaných reformách, restrukturalizacích a restrikcích rozpočtu opustilo policii velké množství zkušených a schopných příslušníků. Přestože již došlo k navrácení finančních prostředků, které byly odebrány příslušníkům v roce 2010, a jejich opakovanému navýšení, není stále policie na trhu práce konkurenceschopná. Například podmínky nabízené Armádou ČR jsou pro skupinu uchazečů mnohem výhodnější. Přitom na policisty jsou kladeny poměrně vysoké nároky ohledně zdravotního stavu, vzdělání, spolehlivosti atd. V případě specializovaných služeb jsou nároky ještě mnohem vyšší, zde je vyloženě požadována konkrétní odbornost. V policii proto v současné době chybějí lidé, kteří by byli schopni předat zkušenosti začínajícím příslušníkům, a to prakticky na všech úrovních policie.

Hypotéza č. 4: *„předpokládáme, že u zvolených druhů trestné činnosti a konkrétních trestných činů, vybraných na základě námi provedené analýzy dat a jejího vyhodnocení, bude následně provedenou analýzou HAZOP zjištěné výsledné riziko klasifikováno maximálně jako střední, které je přijatelné, a není nutno tedy zvažovat přijetí preventivních opatření“* **byla potvrzena**, a to prostřednictvím analýzy rizik HAZOP provedené na základě námi provedené analýzy statistických dat týkajících se trestné činnosti na území ČR a jejího vyhodnocení. Zde jsme zjišťovali, zda bude výsledné riziko klasifikováno maximálně jako střední, které je přijatelné, a není tedy nutno zvažovat přijetí preventivních opatření.

Provedenou analýzou HAZOP byla pro násilnou trestnou činnost zjištěna hodnota výsledného rizika „R“ ve střední výši, a to 8. Pro zvlášť závažný zločin vraždy dle § 140 trestního zákoníku byla zjištěna hodnota výsledného rizika „R“ ve střední výši, a to 10. Pro loupež dle § 173 trestního zákoníku byla zjištěna hodnota výsledného rizika „R“ ve střední výši, a to 6. Pro těžké ublížení na zdraví dle § 145 trestního zákoníku a ublížení na zdraví dle § 146 trestního zákoníku byla zjištěna hodnota výsledného rizika „R“ ve střední výši, a to 8. Pro vydírání dle § 175 trestního zákoníku byla zjištěna hodnota výsledného rizika „R“ ve střední výši, a to 6. Pro týrání osoby ve společném obydlí dle § 199 trestního zákoníku byla zjištěna hodnota výsledného rizika „R“ ve střední výši, a to 6. Pro týrání svěřené osoby dle § 198 trestního zákoníku byla zjištěna hodnota výsledného rizika „R“ ve střední výši, a to 6.

Pro skupinu mravnostních trestných činů byla zjištěna hodnota výsledného rizika „R“ ve střední výši, a to 8. Pro znásilnění dle § 185 trestního zákoníku byla zjištěna hodnota výsledného rizika „R“ ve střední výši, a to 8. Pro pohlavní zneužití dle § 187 trestního zákoníku byla zjištěna hodnota výsledného rizika „R“ ve střední výši, a to 8. Pro kuplířství dle § 187 trestního zákoníku byla zjištěna hodnota výsledného rizika „R“ v nízké výši, a to 3.

Pro skupinu majetkových trestných činů byla zjištěna hodnota výsledného rizika „R“ ve střední výši, a to 14. Pro krádež prostou dle § 205 trestního zákoníku byla zjištěna hodnota výsledného rizika „R“ ve střední výši, a to 10. Pro krádež vloupáním dle § 205 trestního zákoníku byla zjištěna hodnota výsledného rizika „R“ ve střední výši, a to 6.

Pro skupinu hospodářských trestných činů byla zjištěna hodnota výsledného rizika „R“ ve střední výši, a to 9.

Pro skupinu ostatních trestných činů byla zjištěna hodnota výsledného rizika „R“ ve střední výši, a to 8.

Tedy námi provedenou analýzou HAZOP bylo zjištěno, že pro všechny zvolené skupiny TČ a konkrétní TČ bylo výslednou mírou rizika „R“ riziko v maximální úrovni střední, které je přijatelné, a není nutno tedy zvažovat přijetí preventivních opatření.

Ohledně námi zjištěných výsledků z provedené analýzy rizik lze uvést, že se jednalo o ověření stávajícího systému. Ze strany PČR jsou právě vůči páčání trestné činnosti, která je zde brána jako hrozba, již přijata různá opatření. Námi provedenou analýzou rizik jsme ověřili, že tato opatření jsou dostatečná, neboť žádná skupina TČ nebo konkrétní TČ nebyla hodnocena jako vysoké riziko.

Opatřením ze strany PČR je například možnost využití linky tísňového volání 158 (případně 112, 155, 150 neboť v rámci těchto dochází k předávání zpráv na konkrétní operační střediska), kdy tímto dochází k včasnému oznámení události a možnosti na ni adekvátně reagovat. Tím se značně snižují dopady této události, její rozsah atd. V návaznosti na toto opatření je zde zaveden systém hlídek, oddělení nebo služeben, díky němuž je možné adekvátně k danému oznámení vyslat síly a prostředky na místo události.

V současné době je u PČR zaveden systém takzvaných prvosledových hlídek. Jedná se o hlídky, které nejsou tak jako ty běžné zatěžovány administrativními úkony a jsou schopny rychle reagovat na vzniklé situace, kde je potřeba vyslání hlídky na místo v co nejrychlejších časovém úseku. Například v situacích, kdy je ohrožen život a zdraví.

PČR dále sama vyhodnocuje problémové lokality, kde následně zvyšuje hlídkovou činnost, aby předcházela trestné činnosti. Dalšími preventivními opatřeními jsou různé bezpečnostní akce, kdy část z nich se váže na konkrétní události shromáždění, utkání, demonstrace atd.

Za předcházení trestné činnosti lze považovat i úspěšné odhalení pachatelů a jejich následné odsouzení, kdy tito jsou umístěni do výkonu trestu odnětí svobody, popřípadě léčení. Obě tato opatření mají mimo jiné za účel ochranu společnosti. Druhotným efektem je odrazení možných pachatelů od realizace trestného činu, neboť si uvědomí možnost odhalení a možné důsledky takového jednání.

V ČR i ve světě je využíváno velké množství různých koncepcí, které mají předcházet trestné činnosti nebo působit preventivně.

Jedním z příkladů je Teorie rozbitých oken, v níž Jamese Q. Wilson a kriminolog George Kelling sestavili teorém, že celková kriminalita je součtem méně závažných činů a samotného prostředí, v němž člověk žije. Jinak řečeno, že ve znehodnoceném prostředí, například kde jsou posprejované zdi domů, rozbitá okna, mají lidé zdání nezájmu o svou osobu. S tím pak klesá jejich vlastní všímavost k okolnímu dění. V důsledku toho si poté lidé říkají: „Okna domu jsou rozbitá, proč bych si zde něco nevzal.“ Právě z pocitu nezájmu o jejich osobu získávají pocit, že si ani nikdo nevšimne toho, co dělají nebo to bude všem stejně jedno. Podle sociálního psychologa Philipa G. Zimbarda lze problém kriminality řešit zlepšením životních podmínek, a to zejména právě v problémových lokalitách. Například zasklením oken, úklidem okolí, atd.[49][50]

Zimbardo za účelem potvrzení této teorie zaparkoval dvě ojetá auta. Jedno z aut zaparkoval v lokalitě New Yorkského Bronxu, a to druhé v lokalitě Palo Alto. U obou takto zaparkovaných aut mírně otevřel střechu (toto mělo být

spouštěcím stimulem nezákonného jednání). V Bronxu došlo k útoku na vozidlo v průběhu prvních deseti minut. Za dva dny došlo celkem k dvaceti třem útokům na toto vozidlo za účelem poničení nebo odcizení věcí z jeho interiéru. Neobvyklé na útocích bylo, že ve většině případů se jich dopustili muži střední třídy ve slušném oblečení. V lokalitě Palo Alto došlo k přesně opačné reakci, nedošlo zde k žádnému útoku na vozidlo a dokonce po tom, co bylo vozidlo po dvou dnech odvezeno, zaznamenala policie několik oznámení o jeho krádeži. Dle Zimbarda se v Palo Alto odrazil recepční altruismus, tedy že pokud se lidé starají o okolní dění, očekávají stejnou reakci od ostatních a považují se za část společenství dané lokality. V Bronxu takový dojem nemají, zde se nikdo nestará o nikoho ani o nic jiného než o sebe. Lidé se zde vzájemně příliš neznají, proto si připadají anonymní a právě tato anonymita z nich činí potenciální pachatele.[49][50]

Závěry této studie odpovídají i závěrům námi zpracované diplomové práce, neboť celkový vývoj trestné činnosti ovlivňuje vnímání okolí ze strany jedinců, pokud mají pocit, že páčání trestné činnosti se dopouštějí všichni a že to nikoho nezajímá, budou se jí při nastalé příležitosti dopouštět také. V případě, že trend je opačný, jak je tomu i v současné době, mají celkově pocit zájmu o svou osobu (čemuž napomáhá i současná nízká míra nezaměstnanosti a dobrá hospodářská situace), to se pak projeví tím, že není páčáno tak velké množství trestné činnosti. Jednak protože zde není ekonomická potřeba pachatelů a dále mají pocit zájmu o svou osobu. Zájmem je myšlen jak ten pozitivní, kdy se někdo stará o jejich potřeby, tak i ten negativní, kdy mají pocit, že bude jejich trestná činnost odhalena, a oni budou následně nuceni čelit následkům svého jednání.

Dopady páchané trestné činnosti na bezpečnost obyvatel ČR se dají zhodnotit tak, že policejní statistiky nám udávají přesný přehled o počtu skutků evidovaných ze strany PČR, a tím i o bezpečnosti v ČR.

Největší slabinou těchto přehledů jsou drobné trestné činy nebo přestupky. Velké procento jich není vůbec hlášeno, ale samotné neoznámení takového skutku neznamena, že dotčený subjekt se jím necítí poškozen, zvláště když se jedná o častější jev. Případně se stává, že se někteří lidé stávají objektem trestného činu nebo přestupku opakovaně, ti se poté cítí ohroženi více. Obtížněji se dá vyjádřit subjektivní pocit bezpečí jedinců, každý jej na základě různých faktorů věku, pohlaví, mobility, atd. vnímá jinak.

Přesto se ČR dá pokládat za bezpečnou zemi a to i vzhledem ke snižujícímu se trendu trestných činů zaznamenaných PČR. Důležitou roli zde ohledně bezpečnosti má i samotná struktura kriminality, kdy zvláště závažné trestné činy, ať už proti životu a zdraví nebo mravnostního charakteru, jsou zde zastoupeny v minimální míře. Navíc objasněnost těchto činů je dlouhodobě velmi vysoká.

7 ZÁVĚR

Pro diplomovou práci jsme si stanovili několik cílů. Prvním z cílů práce bylo v teoretické části zpracovat problematiku vývoje trestné činnosti na území České republiky a její vliv na bezpečnost obyvatel. Tomuto jsme se podrobně věnovali, využili jsme maximum dostupných informací z odborné literatury týkajících se problematiky násilné, drogové, majetkové, mravnostní a hospodářské trestné činnosti, osobnosti pachatelů trestné činnosti a jejího dopadů na poškozené a oběti. Díky čemuž jsme první z cílů práce splnili.

Druhým cílem práce bylo v její praktické části zpracovat analýzu vývoje trestné činnosti na území České republiky za námi zvolené období od 01. 01. 2008 do 31. 12. 2018. Tomuto cíli jsme se důkladně věnovali za použití dat veřejně dostupných na internetových stránkách PČR a dalších zdrojů. Díky tomu jsme tento cíl splnili.

Třetím cílem práce bylo v její praktické části zpracovat na základě analýzy vývoje trestné činnosti analýzu rizik HAZOP na trestnou činnost se stoupající tendencí nebo vysokou mírou společenské nebezpečnosti. Tomuto cíli jsme se důkladně věnovali za použití dostupných informací z literatury a dalších zdrojů a díky tomu tento cíl splnili.

Za čtvrtý cíl práce jsme zvolili z důvodu zhodnocení současného systému vedení trestního řízení provedení SWOT analýzy tohoto systému, cíli jsme se důkladně věnovali za použití dostupných informací z literatury a dalších zdrojů a díky tomu tento cíl splnili.

Hlavním cílem práce bylo potvrzení nebo vyvrácení námi stanovených hypotéz. Ty se zaměřují na vývoj trestné činnosti na území České republiky, její vliv na bezpečnost obyvatel a její provázanost s dalšími faktory.

V této diplomové práci jsme vytvořili celkem čtyři hypotézy, které jsme výsledky námi provedených analýz potvrdili nebo vyvrátili.

Posledním cílem bylo na základě výsledků provedených analýz navrhnout opatření, která by vedla ke zlepšení činnosti orgánů činných v trestním řízení, případně předcházela trestné činnosti nebo zmírnila její dopad na bezpečnost obyvatel. Tomuto cíli jsme se podrobně věnovali v celé diplomové práci, kde jsme maximálně využili zjištěné informace týkající se problematiky vývoje trestné činnosti na území České republiky a jejího vlivu na bezpečnost obyvatel, a navrhli několik doporučení pro současnou praxi, která jsou dle našeho názoru reálně splnitelná.

Závěrem lze k tématu vývoje trestné činnosti na území České republiky a jejího vlivu na bezpečnost obyvatel uvést, že trestná činnost je jednou z reálných hrozeb současného světa. A tudíž ani Česká republika není výjimkou a to i přesto, že v současné době trestná činnost evidovaná ze strany PČR zaznamenala své minimum od vzniku republiky v roce 1993. Celkový pokles evidované trestné činnosti je způsoben souběhem několika faktorů, mezi nimiž je například míra nezaměstnanosti a hospodářská situace ve světě i v ČR. I přes tento pokles zůstává trestná činnost výrazným problémem naší společnosti, kdy přímo i nepřímo ovlivňuje každodenní životy obyvatel, a tím i jejich subjektivní pocit bezpečí.

Současná trestná činnost mění svou strukturu, začíná být více sofistikovanou záležitostí, využívá moderní technologie a některé její druhy jsou lépe organizovány. Je pravděpodobné, že tento trend bude v budoucnu pokračovat, pro policii je pak hůře odhalitelná a i možnost objasnění výrazně klesá.

Proto je pro současnou PČR nezbytné se na toto do budoucna připravit a disponovat dostatkem odborných pracovníků i technologiemi různého druhu. PČR vykonává svou činnost na základě platné legislativy, proto je včasná reakce zákonodárců nezbytnou součástí k zajištění funkčnosti systému trestního řízení. Zákony by měly být přijímány s vizí do budoucna, nikoli pouze reagovat na vzniklé mezery.

Vnitřní struktura PČR prošla v posledních deseti letech řadou výrazných změn, a to vždy za účelem její stabilizace a zvýšení efektivity. Přesto nebyly všechny tyto změny úplně prospěšné. PČR se stále potýká s podobnými problémy jako před těmito změnami. Stále nedošlo k mnohokrát proklamovanému snížení administrativy, ani ke zjednodušení celého trestního řízení. Policie navíc není v současné době konkurenceschopná na trhu práce, což jí nutí snižovat nároky na uchazeče a jejich kvalitu. Zvláštností je, že zbylé součásti OČTŘ tyto problémy v tak velké míře nezaznamenávají.

I přes všechny tyto skutečnosti je současný systém OČTR schopen zajistit úspěšný průběh trestního řízení, čímž snižuje dopad trestné činnosti na obyvatelstvo.

8 SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

Česká republika – ČR

Hazard Operation Process - HAZOP

Orgány činné v trestním řízení - OČTŘ

Policie České republiky - PČR

trestná činnost - TČ

Strenght, Weakness, Opportunities - SWOT

Zákon číslo 40/2009 Sb. - trestní zákon

Zákon číslo 141/1961 Sb. - trestní řád

9 SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

1. JANDOUREK, J. (2011). *Sociologie zločinu*. 1. vyd. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-0026-0.
2. MATOUŠEK, O., MATOUŠKOVÁ, A. (2011). *Mládež a delikvence*. 3. akt. vyd. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-825-8.
3. TOMÁŠEK, J. (2010). *Úvod do kriminologie: Jak studovat zločin*. 1. vyd. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-2982-4.
4. SVATOŠ, Roman. *Kriminologie*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2012. Vysokoškolské učebnice (Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk). ISBN 978-80-7380-389-6.
5. STAŇKOVÁ, Lenka, Filip ŠČERBA a Milan VICHLENDÁ. *Násilná kriminalita*. Praha: Leges, 2014. Teoretik. ISBN 978-80-7502-069-7.
6. BLATNÍKOVÁ, Šárka, Petra FARIDOVÁ a Petr ZEMAN. *Násilná sexuální kriminalita - téma pro experty i veřejnost*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2014. Studie (Institut pro kriminologii a sociální prevenci). ISBN 978-80-7338-143-1.
7. ŠÁMAL, Pavel. *Trestní zákoník: komentář*. 2. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2012. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-428-5.
8. SCHELLE, Karel a Jaromír TAUCHEN. *Sexuální trestné činy včera a dnes*. Ostrava: Key Publishing, 2014. Monografie (Key Publishing: European Society for History of Law). ISBN 978-80-7418-213-6.
9. ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Kriminální psychologie*. Praha: Eurounion, 1998. ISBN 80-85858-70-3.
10. NOVOTNÝ, Oto a Josef ZAPLETAL. *Kriminologie*. 3., přeprac. vyd. Praha: ASPI, 2008. ISBN 978-80-7357-377-5.
11. TRÁVNÍČKOVÁ, Ivana a Petr ZEMAN. *Kriminální kariéra pachatelů drogové kriminality*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci,

2010. Studie (Institut pro kriminologii a sociální prevenci). ISBN 978-80-7338-101-1.
12. SCHEINOST, Miroslav. Kriminalita očima kriminologů. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2010. ISBN 978-80-7338-096-0.
 13. FIRSTOVÁ, Jana. Kriminalita mládeže v sociálních souvislostech. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2014. ISBN 978-80-7380-521-0.
 14. GŘIVNA, Tomáš, Miroslav SCHEINOST a Ivana ZOUBKOVÁ. Kriminologie. 4., aktualiz. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2014. ISBN 978-80-747-8614-3.
 15. CHROMÝ, Jakub. Kriminalita páchaná na mládeži: aktuální jevy a nová právní úprava v České republice. Praha: Linde, 2010. ISBN 978-80-7201-825-3.
 16. CHMELÍK, Jan, Pavel HÁJEK a Stanislav NEČAS. Úvod do hospodářské kriminality. Plzeň: Aleš Čeněk, 2005. Vysokoškolské učebnice (Aleš Čeněk). ISBN 80-86898-13-x.
 17. FRYŠTÁK, Marek. Hospodářská kriminalita z pohledu teorie a praxe. Ostrava: Key Publishing, 2007. ISBN 978-80-87071-18-2.
 18. KUČHTA, Josef. Hospodářská trestná činnost: multimedialní učební text. Brno: Masarykova univerzita, 2007. ISBN 978-80-210-4256-8.
 19. MAREŠOVÁ, Alena, Martin CEJP, Michal KARBAN, Milada MARTINKOVÁ, Jiří VLACH a Simona DIBLÍKOVÁ. Analýza trendů kriminality v roce 2013 Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2014. Studie (Institut pro kriminologii a sociální prevenci). ISBN 978-80-7338-142-4.
 20. [THIRD COLLOQUIUM ON CROSSBORDER CRIME, Bratislava a editors Petrus C. van Duyne, Klaus von Lampe, James L. Newell. EDITORS PETRUS C. VAN DUYNÉ, KLAUS VON LAMPE, JAMES L. NEWELL. Criminal finances and organising crime in Europe. Nijmegen: Wolf, 2003. ISBN 9058500454

21. ŠÁMAL, Pavel. Trestní řád: komentář. 7., dopl. a přeprac. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2013. Velké komentáře. ISBN 9788074004650.
22. MATOUŠKOVÁ, Ingrid. Aplikovaná forenzní psychologie. Praha: Grada, 2013. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-4580-0.
23. Kriminologie: Určeno pro posl.práv.fak. Brno: Masarykova univerzita, 1993. Edice učebnic Právnické fakulty Masarykovy univerzity v Brně. ISBN 80-210-0616-1.
24. JOUTSEN, Matti. The role of the victim of crime in European criminal justice systems: a crossnational study of the role of the victim. Helsinki: Helsinki Institute for Crime Prevention and Control, affiliated with the United Nations, 1987. Publications series (Yhdistyneiden kansakuntien yhteisessä toimiva Helsingin kriminaalipoliittinen instituutti), no. 11. ISBN 951-47-0234-4.
25. DIGNAN, James. Understanding victims and restorative justice. Maidenhead, England: Open University Press, 2005. Crime and justice ISBN-13: 978-0335209798
26. KARMEN, Andrew. Crime victims: an introduction to victimology. 8th ed. Belmont, CA: Wadsworth, Cengage Learning, c2013. ISBN 1133049729.
27. HOYLE, Carolyn a Richard YOUNG. New visions of crime victims. Portland, Or.: Hart, 2002. ISBN 1-84113-280-2.
28. GILLERNOVÁ, Ilona a Hedvika BOUKALOVÁ. Vybrané kapitoly z kriminalistické psychologie. Praha: Karolinum, 2006. ISBN 80-246-1293-3.
29. ZAPLETAL, Josef. Kriminologie. 3. upr. vyd. - dot. Praha: Policejní akademie České republiky, 2001. ISBN 80-85981-87-4.
30. ČÍRTKOVÁ, Ludmila. Forenzní psychologie. 2., upr. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009. ISBN 978-80-7380-213-4.
31. MIŇHOVÁ, Jana. Psychopatologie pro právníky. 3., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2006. Právnické učebnice (Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk). ISBN 80-86898-70-9.

32. JELÍNEK, Jiří a Tomáš GRIVNA. Poškozený a oběť trestného činu z trestněprávního a kriminologického pohledu. Praha: Leges, 2012. Teoretik. ISBN 978-80-87576-39-7.
33. NAKONEČNÝ, Milan. Úvod do psychologie. Praha: Academia, 2003. ISBN 80-200-0993-0.
34. JELÍNEK, Jiří. Trestní právo procesní: podle stavu k ... Praha: Leges, 2010- . Student (Leges). ISBN 978-808-7576-441.
35. Všeobecná encyklopedie v osmi svazcích. Praha: Diderot, 1999. Encyklopedie Diderot. ISBN 80-902555-8-2.
36. PROCHÁZKOVÁ, Dana a Josef ŘÍHA. Krizové řízení. Praha: MV – generální ředitelství HZS ČR, 2004. ISBN 80-86640-30-2.
37. ČSN IEC 61882. Studie nebezpečí a provozuschopnosti (studie HAZOP) – Pokyn k použití. vyd. 2. 2016. Praha: Český normalizační institut, 2002. Česká technická norma.
38. HAZOP (Hazard and Operability Study). In: managementmania.com [online]. 2016. [cit. 2018-12-10]. Dostupné z: <https://managementmania.com/cs/hazop-hazardand-operability-study-analyza-ohrozeni-a-provozusochopnosti>.
39. KOTEK, Luboš, František BABINEC. Použití metody Human HAZOP při redukci chyb operátorů. Automa, 2009, roč. 15, č. 11, s. 58–59 [online].[cit. 2018-12-10]. Dostupné z: http://www.automa.cz/Aton/FileRepository/pdf_articles/39901.pdf
40. KOTEK, Luboš. Analýza HAZOP: výběr opatření pro snížení rizik. Automa, 2014, roč. 20, č. 1, s. 28–29 [online]. 2014. [cit. 2018-12-10]. Dostupné z: http://automa.cz/cz/casopis-clanky/analyza-hazop-vyber-opatreni-pro-snizeni-rizik-2014_01_52947_6821/.
41. Ochrana obyvatelstva v případě krizových situací a mimořádných událostí nevojenského charakteru. Brno: Tribun EU, 2014. ISBN 978-80-263-0721-1.

42. Ochrana & Bezpečnost – 201-2015, ročník III., č. 1 (jaro), ISSN 1805-5656
Prof. Ing. Bedřich Šesták, DrSc.; Ing. Ján Hrivnák, CSc.; JUDr. Vladimír Souček; Mgr. Jan Tvrdek; Ing. Lubomír Polívka; Mgr. Oldřich Krulík, Ph.D., Krizové řízení a bezpečnostní systém České republiky (2014-2015_A_09)
43. ZVÁRA, Karel. *Základy statistiky v prostředí R*. Praha: Karolinum, 2013. Biomedicínská statistika. ISBN 978-80-246-2245-3.
44. HECZKO, Stanislav a kol., 2016. *Hospodářské cykly: teorie a realita*. V Praze: Bankovní institut vysoká škola. ISBN 978-80-7265-229-7.
45. Stav propuštěných na amnestii k 04. 03. 2013, Vězeňská služba České republiky, [online]. 2014. [cit. 2019-03-06]. Dostupné z: <https://www.vscr.cz/informacni-servis/amnestie/>
46. KUČHTA, Josef a Helena VÁLKOVÁ. *Základy kriminologie a trestní politiky*. Praha: C.H. Beck, 2005. Beckovy mezioborové učebnice. ISBN 8071798134.
47. MACDONALD, Ziggy, 2002. Official Crime Statistics: Their Use and Interpretation. *The Economic Journal*. Issue 112(477), F85-F116. ISSN 1468-0297.
48. ZOUBKOVÁ, Ivana. *Kriminologický slovník*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2011. ISBN 9788073803124.
49. ZIMBARDO, Philip G., Jiří FIALA a Martina KLICPEROVÁ-BAKER. *Moc a zlo: sociálně psychologický pohled na svět*. Břeclav: Moraviapress, 2005. Knihovna Ceny Nadace Dagmar a Václava Havlových VIZE 97. ISBN 80-86181-80-4.
50. Zimbardo, P.G. (1969) The Human Choice: Individuation Reason and Order versus Deindividuation Impulse and Chaos. In: Arnold, W.J. and Devine, D., Eds., *Nebraska Symposium on Motivation*, Vol. 17, University of Nebraska Press, Lincoln, 237-307.

10 SEZNAM POUŽITÝCH GRAFŮ

- Graf 1 - všechny TČ 2008 – 2018 zdroj: PČR
- Graf 2 - druhy TČ 2008 – 2018 zdroj: PČR
- Graf 3 - Majetková TČ 2008 - 2018 zdroj: PČR
- Graf 4 - konkrétní násilné TČ 2008 - 2018 zdroj: PČR
- Graf 5 - konkrétní mravnostní TČ 2008 - 2018 zdroj: PČR
- Graf 6 - celková výše škody způsobené TČ 2008 – 2018 v tisících Korun zdroj: PČR
- Graf 7 - objasněnost TČ 2008 – 2018 v procentech zdroj: PČR
- Graf 8 - vývoj nezaměstnanosti v ČR 2008 – 2018 v procentech zdroj: Úřad práce ČR
- Graf 9 - vývoje přestupků (mimo dopravních) evidovaných PČR a všech TČ 2008 – 2018 zdroj: PČR
- Graf 10 - vývoj přestupků proti majetku evidovaných PČR 2008 – 2018 zdroj: PČR

11 SEZNAM PŘÍLOH

- Tabulka 6 – Násilná TČ zdroj: PČR
- Tabulka 7 – Vražda zdroj: PČR
- Tabulka 8 – Ublížení na zdraví zdroj: PČR
- Tabulka 9 – Loupež zdroj: PČR
- Tabulka 10 – Vydírání zdroj: PČR
- Tabulka 11 – Týrání svěřené osoby zdroj: PČR
- Tabulka 12 – Týrání osoby ve společném obydlí zdroj: PČR
- Tabulka 13 – Mravnostní TČ zdroj: PČR
- Tabulka 14 – Znásilnění zdroj: PČR
- Tabulka 15 – Pohlavní zneužití zdroj: PČR
- Tabulka 16 – Kuplířství zdroj: PČR
- Tabulka 17 – Majetková TČ zdroj: PČR
- Tabulka 18 – Krádeže vloupáním zdroj: PČR
- Tabulka 19 – Krádeže prosté zdroj: PČR
- Tabulka 20 – Ostatní TČ zdroj: PČR
- Tabulka 21 – Hospodářská TČ zdroj: PČR
- Tabulka 22 – Celková TČ zdroj: PČR
- Tabulka 23 – Nezaměstnanost zdroj: Úřad práce ČR
- Tabulka 24 – Přestupky zdroj: PČR
- Tabulka 25 – Korelace všech skutků a nezaměstnanosti zdroj: vlastní
- Tabulka 26 – Korelace všech skutků a objasněnosti zdroj: vlastní
- Tabulka 27 – Korelace všech skutků a majetkových TČ se všemi přestupky (mimo dopravních) a přestupky proti majetku zdroj: vlastní
- Tabulka 28 – Analýza HAZOP zdroj: vlastní
- Tabulka 29 – SWOT analýza zdroj: vlastní
- Odpověď PČR na žádost dle zákona č. 106/1999 Sb.

12 PŘÍLOHY

Tabulka 6 - násilná TČ.				
Rok	zjištěno	objasněno	ob %	škoda v tis.
2008	17875	12397	XXX	229665
2009	16887	12422	XXX	264974
2010	18073	13462	XXX	204198
2011	19409	14533	XXX	360608
2012	18358	14168	XXX	612206
2013	18689	14297	XXX	177545
2014	16949	13360	XXX	95710
2015	15669	12439	XXX	71366
2016	14233	11706	XXX	95490
2017	13672	11201	XXX	121708
2018	13553	10982	XXX	101253
Celkem	183367	140967	XXX	2334723
Průměr skutků za 1 měsíc		1389		
Průměrná škoda v Kč		12732		
Hodnota P		2		
Hodnota S		4		

Tabulka 7 - vražda				
Rok	zjištěno	objasněno	ob %	škoda v tis.
2008	202	183	XXX	874
2009	181	163	XXX	2415
2010	173	170	XXX	1005
2011	173	158	XXX	3458
2012	188	190	XXX	700
2013	182	172	XXX	34577
2014	160	146	XXX	25
2015	155	148	XXX	58
2016	136	139	XXX	224
2017	146	148	XXX	60
2018	116	108	XXX	0
Celkem	1812	1725	XXX	43396
Průměr skutků za 1 měsíc		13		
Průměrná škoda v Kč		23949		
Hodnota P		2		
Hodnota S		5		

Tabulka 8 - ublížení na zdraví				
Rok	zjištěno	objasněno	ob %	škoda v tis.
2008	5397	4155	XXX	3135
2009	4756	3976	XXX	2798
2010	4786	3980	XXX	2106
2011	5264	4272	XXX	1546
2012	5240	4518	XXX	1650
2013	5378	4463	XXX	2609
2014	5199	4380	XXX	1876
2015	5229	4297	XXX	2437
2016	5050	4349	XXX	2119
2017	4767	4075	XXX	1635
2018	4967	4168	XXX	1404
Celkem	56033	46633	XXX	23315
Půměr skutků za 1 měsíc		424		
Průměrná škoda v Kč		416		
Hodnota P		2		
Hodnota S		4		

Tabulka 9 - loupež				
Rok	zjištěno	objasněno	ob %	škoda v tis.
2008	4641	2299	XXX	138643
2009	4687	2430	XXX	2273300
2010	4019	2186	XXX	110325
2011	3881	2060	XXX	124125
2012	3416	1897	XXX	556872
2013	3051	1858	XXX	121790
2014	2547	1638	XXX	62269
2015	2022	1340	XXX	49555
2016	1646	1166	XXX	852
2017	1585	1158	XXX	64435
2018	1406	1031	XXX	26703
Celkem	32901	19063	XXX	3528869
Půměr skutků za 1 měsíc		249		
Průměrná škoda v Kč		107257		
Hodnota P		2		
Hodnota S		3		

Tabulka 10 - vydírání				
Rok	zjištěno	objasněno	ob %	škoda v tis.
2008	1279	988	XXX	76496
2009	1256	922	XXX	958
2010	1359	1071	XXX	76520
2011	1522	1285	XXX	22997
2012	1472	1263	XXX	45812
2013	1442	1210	XXX	9345
2014	1338	1163	XXX	20988
2015	1232	1031	XXX	11947
2016	1129	944	XXX	12382
2017	1050	920	XXX	48248
2018	1087	846	XXX	67493
Celkem	14166	11643	XXX	393186
Půměr skutků za 1 měsíc		107		
Průměrná škoda v Kč		27756		
Hodnota P		2		
Hodnota S		3		

Tabulka 11 - týrání svěřené osoby				
Rok	zjištěno	objasněno	ob %	škoda v tis.
2008	164	114	XXX	XXX
2009	507	467	XXX	XXX
2010	159	113	XXX	XXX
2011	168	113	XXX	XXX
2012	175	134	XXX	XXX
2013	186	139	XXX	XXX
2014	137	83	XXX	XXX
2015	176	118	XXX	XXX
2016	168	123	XXX	XXX
2017	197	128	XXX	XXX
2018	163	105	XXX	XXX
Celkem	2200	1637	XXX	XXX
Půměr skutků za 1 měsíc		16		
Průměrná škoda v Kč				
Hodnota P		2		
Hodnota S		4		

Tabulka 12 - týrání osoby ve společném obydlí				
Rok	zjištěno	objasněno	ob %	škoda v tis.
2008	522	464	XXX	XXX
2009	507	467	XXX	XXX
2010	568	517	XXX	XXX
2011	661	580	XXX	XXX
2012	603	556	XXX	XXX
2013	572	490	XXX	XXX
2014	541	464	XXX	XXX
2015	525	449	XXX	XXX
2016	522	451	XXX	XXX
2017	515	429	XXX	XXX
2018	465	388	XXX	XXX
Celkem	6001	5255	XXX	XXX
Půměr skutků za 1 měsíc		45		
Průměrná škoda v Kč				
Hodnota P		2		
Hodnota S		3		

Tabulka 13 - mravnostní TČ				
Rok	zjištěno	objasněno	ob %	škoda v tis.
2008	1680	1291	XXX	174
2009	1730	1349	XXX	46
2010	568	517	XXX	
2011	2086	1604	XXX	66
2012	1981	1669	XXX	28
2013	2109	1651	XXX	207
2014	2205	1727	XXX	85
2015	2256	1850	XXX	76
2016	2241	1796	XXX	90
2017	2363	1846	XXX	21
2018	2655	2045	XXX	124
Celkem	21874	17345	XXX	917
Půměr skutků za 1 měsíc		165		
Průměrná škoda v Kč		42		
Hodnota P		2		
Hodnota S		4		

Tabulka 14 - znásilnění				
Rok	zjištěno	objasněno	ob %	škoda v tis.
2008	529	398	XXX	167
2009	480	378	XXX	46
2010	586	465	XXX	118
2011	675	499	XXX	66
2012	669	539	XXX	28
2013	589	454	XXX	204
2014	669	495	XXX	81
2015	598	483	XXX	74
2016	649	513	XXX	43
2017	598	485	XXX	13
2018	651	479	XXX	119
Celkem	6693	5188	XXX	959
Půměr skutků za 1 měsíc		50		
Průměrná škoda v Kč		143		
Hodnota P		2		
Hodnota S		4		

Tabulka 15 - pohlavní zneužití				
Rok	zjištěno	objasněno	ob %	škoda v tis.
2008	792	464	XXX	1
2009	826	664	XXX	XXX
2010	729	562	XXX	XXX
2011	754	624	XXX	XXX
2012	695	628	XXX	XXX
2013	793	673	XXX	XXX
2014	722	611	XXX	XXX
2015	753	635	XXX	XXX
2016	693	615	XXX	XXX
2017	737	603	XXX	XXX
2018	722	602	XXX	XXX
Celkem	8216	6681	XXX	1
Půměr skutků za 1 měsíc		62		
Průměrná škoda v Kč				
Hodnota P		2		
Hodnota S		4		

Tabulka 16 - kuplířství				
Rok	zjiřtěno	objasněno	ob %	řkoda v tis.
2008	52	44	XXX	XXX
2009	37	30	XXX	XXX
2010	33	30	XXX	XXX
2011	44	35	XXX	XXX
2012	42	36	XXX	XXX
2013	52	46	XXX	XXX
2014	57	54	XXX	XXX
2015	50	50	XXX	XXX
2016	36	33	XXX	XXX
2017	60	55	XXX	XXX
2018	34	28	XXX	XXX
Celkem	497	441	XXX	XXX
Přměr skutků za 1 mšsíc		3		
Přmšrná řkoda v Kř				
Hodnota P		1		
Hodnota S		3		

Tabulka 17 - majetková Tř				
Rok	zjiřtěno	objasněno	ob %	řkoda v tis.
2008	219347	42761	XXX	9573965
2009	212168	44100	XXX	8760347
2010	203717	43478	XXX	8380595
2011	203675	45458	XXX	8485163
2012	194970	46478	XXX	7553755
2013	209351	49767	XXX	8008155
2014	173611	48175	XXX	6554129
2015	139092	38677	XXX	5377511
2016	118082	34799	XXX	445627
2017	108497	32846	XXX	4126400
2018	98670	30716	XXX	4689858
Celkem	1881180	457255	XXX	71955505
Přměr skutků za 1 mšsíc		14251		
Přmšrná řkoda v Kř		38250		
Hodnota P		7		
Hodnota S		2		

Tabulka 18 - krádeže vloupáním				
Rok	zjištěno	objasněno	ob %	škoda v tis.
2008	53381	11367	XXX	2577615
2009	54848	1253	XXX	2262115
2010	58758	13708	XXX	2331750
2011	59672	14155	XXX	2432184
2012	55554	13280	XXX	1992898
2013	62384	15591	XXX	2280919
2014	49304	13963	XXX	1717078
2015	34476	9815	XXX	1361501
2016	28220	7905	XXX	1057130
2017	24127	7229	XXX	929856
2018	21151	6325	XXX	899241
Celkem	501875	114591	XXX	19842287
Půměr skutků za 1 měsíc		3802		
Průměrná škoda v Kč		39536		
Hodnota P		3		
Hodnota S		2		

Tabulka 19 - krádeže prosté				
Rok	zjištěno	objasněno	ob %	škoda v tis.
2008	147292	25749	XXX	5551536
2009	138369	25343	XXX	4876769
2010	12311	23429	XXX	4521042
2011	124274	24943	XXX	4039423
2012	119367	26392	XXX	4028418
2013	125573	27067	XXX	3849927
2014	103708	26949	XXX	3039222
2015	84793	21890	XXX	2509860
2016	71224	20190	XXX	2041184
2017	66101	19273	XXX	1874500
2018	59438	18598	XXX	1668862
Celkem	1052450	259823	XXX	38000743
Půměr skutků za 1 měsíc		7973		
Průměrná škoda v Kč		36107		
Hodnota P		5		
Hodnota S		2		

Tabulka 20 - ostatní TČ				
Rok	zjištěno	objasněno	ob %	škoda v tis.
2008	18861	13496	XXX	1051854
2009	19190	15003	XXX	630545
2010	25437	21351	XXX	720085
2011	27787	23509	XXX	681311
2012	27140	22877	XXX	868107
2013	30316	25597	XXX	732314
2014	297229	245998	XXX	666330
2015	27340	22411	XXX	433513
2016	26058	21107	XXX	720375
2017	25635	20545	XXX	1885938
2018	26703	21814	XXX	1182320
Celkem	551696	453708	XXX	9572692
Půměr skutků za 1 měsíc		4179		
Průměrná škoda v Kč		17351		
Hodnota P		4		
Hodnota S		2		

Tabulka 21 - hospodářská TČ				
Rok	zjištěno	objasněno	ob %	škoda v tis.
2008	32474	18316	XXX	19473591
2009	29774	17062	XXX	15696310
2010	28371	16615	XXX	14153834
2011	28216	16109	XXX	13899515
2012	27633	15700	XXX	24135981
2013	30376	18573	XXX	19587078
2014	30731	20220	XXX	20850300
2015	30616	19798	XXX	20250981
2016	28306	18991	XXX	18779626
2017	26294	17117	XXX	13677456
2018	24837	15849	XXX	10639767
Celkem	317628	194350	XXX	191144439
Půměr skutků za 1 měsíc		2406		
Průměrná škoda v Kč		601787		
Hodnota P		3		
Hodnota S		3		

Tabulka 22 - celková TČ				
Rok	zjištěno	objasněno	ob %	škoda v tis.
2008	343799	138598	40	31625891
2009	332829	141625	43	26012527
2010	313387	130744	42	24103863
2011	317177	135168	43	23951057
2012	304528	133371	44	34214712
2013	325366	142204	44	29054421
2014	288660	141334	49	28696739
2015	247628	126081	51	26898577
2016	218162	116117	47	24790150
2017	202303	107920	47	20289012
2018	192405	105710	48	18029429
Celkem	3086244	1418872	45	287666378
Půměr skutků za 1 měsíc		23380		
Průměrná škoda v Kč		93209		
Hodnota P				
Hodnota S				

Tabulka 23 - nezaměstnanost	
Rok	%
2008	5,43
2009	8,12
2010	9,02
2011	8,52
2012	8,62
2013	7,72
2014	7,67
2015	6,51
2016	5,5
2017	4,2
2018	3,17
Celkem	6,770909091

Tabulka 24 - přestupky		
Rok	maj. přest.	celk. přest.
2008	XXX	XXX
2009	198991	793291
2010	202461	803628
2011	198507	847917
2012	180438	788522
2013	188736	804035
2014	164306	839090
2015	138695	830081
2016	122842	821952
2017	126235	756776
2018	131931	788954
Celkem	1653142	8074246

Tabulka 25 - korelace v. skutků a nezaměstnanosti		
Rok	vš. skutky	nezaměstnanost
2008	343799	5,43
2009	332829	8,12
2010	313387	9,02
2011	317177	8,52
2012	304528	8,62
2013	325366	7,72
2014	288660	7,67
2015	247628	6,51
2016	218162	5,5
2017	202303	4,2
2018	192405	3,17
korelační koef. r		0,7622

Tabulka 26 - korelace v. skutků a objasněnosti			
Rok	vš. skutky	objasněno	%
2008	343799	138598	40
2009	332829	141625	43
2010	313387	130744	42
2011	317177	135168	43
2012	304528	133371	44
2013	325366	142204	44
2014	288660	141334	49
2015	247628	126081	51
2016	218162	116117	47
2017	202303	107920	47
2018	192405	105710	48
korelační koef. r	-0,7397		

Tabulka 27 - korelace skutků a přestupků				
Rok	vš. skutky	vš. přestupky	majetková TČ	maj. přestupky
2008	343799	XXX	147292	XXX
2009	332829	793291	138369	198991
2010	313387	803628	12311	202461
2011	317177	847917	124274	198507
2012	304528	788522	119367	180438
2013	325366	804035	125573	188736
2014	288660	839090	103708	164306
2015	247628	830081	84793	138695
2016	218162	821952	71224	122842
2017	202303	756776	66101	126235
2018	192405	788954	59438	131931
korelační koef. R	0,3136		0,3521	

Odpověď PČR na žádost dle zák. 106/1999 Sb.

Pomáhat a chránit

POLICEJNÍ PREZIDIUM ČESKÉ REPUBLIKY

Kancelář policejního prezidenta
Odbor tisku a prevence

PCR99ETRpo41678798

Č. j. PPR-4710-4/ČJ-2019-990140

Praha 12. února 2019
Počet listů: 2

Vážený pan
Bc. Petr Mach
Brožíkova 845
272 01 Kladno
Devilkinn.d@gmail.com

Žádost o informace podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím – odpověď

Dne 28. 1. 2019 obdrželo Policejní prezidium České republiky Vaši žádost o poskytnutí informací dle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů (dále jen zákon č. 106/1999 Sb.), ve které se domáháte poskytnutí následujících informací:

„...počty přestupků mimo dopravních přestupků, kterými se zabývala Policie ČR za období od 1. 1. 2008 do 31. 1. 2018. Rozdělených dle jednotlivých roků na dva samostatné sloupce. V prvním sloupci počty všech zpracovávaných přestupků (mimo dopravních přestupků) a v druhém všech přestupků proti majetku. Počty přestupků uveďte bez ohledu na způsob jejich vyřízení (oznámení, blokové řízení, odložení).“

Policejní České republiky jako povinný subjekt podle § 2 odst. 1 zákona č. 106/1999 Sb. Vaši žádost posoudila a sděluje Vám, že ucelenými údaji za rok 2008 nedisponuje. Dále povinný subjekt sděluje, že statistické údaje o přestupcích evidovaných útvary Policie České republiky za roky 2009 – 2018 Vám poskytuje v následující tabulce.

K poskytnutým statistickým údajům povinný subjekt také uvádí, že Policie České republiky nevykazuje statistiku evidovaných přestupků ve Vámi požadované struktuře. Poskytovaná statistika byla tedy sestavena výhradně za účelem vyřízení předmětné žádosti o informace a má spíše orientační charakter.

Strojnická 27
170 89 Praha 7

Mgr. art. et Mgr. David Schimmer
12.02.2019 14:43:00
Digitálně podepsal:
Mgr. art. et Mgr. David Schimmer
POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY
Důvod: Za správnost vyhotovení

www.policie.cz

Tel.: +420 974 834 374
Fax: +420 974 834 714
Email: pp.tisk@pcr.cz

	Přestupky celkem (vyjma dopravních přestupků)	Přestupky proti majetku
2009	793 291	198 991
2010	803 628	202 461
2011	847 917	198 507
2012	788 522	180 438
2013	804 035	188 736
2014	839 090	164 306
2015	830 081	138 695
2016	821 952	122 842
2017	756 776	126 235
2018	788 954	131 931

Vyřizuje: pplk. Mgr. art. et Mgr. David Schimmer

plk. Mgr. Jozef Bocán, v. r.
vedoucí odboru